

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
POWIATOWEGO CENTRUM
POMOCY RODZINIE W ŁOMŻY
ZA ROK 2014

Łomża, kwiecień 2015

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	3
II. REALIZACJA ZADAŃ.....	7
1. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza.....	7
1.1. Charakterystyka rodzin zastępczych na terenie powiatu łomżyńskiego.....	9
1.2. Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.....	13
1.3. Ocena rodziny zastępczej.....	14
1.4. Wytaczanie powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych.....	14
1.5. Finansowanie świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków.....	15
1.6. Odpłatność gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.....	16
2. Domy pomocy społecznej.....	16
2.1. Dom Pomocy Społecznej PKPS w Łomży.....	17
2.2. Dom Pomocy Społecznej w Tykocinie.....	19
3. Realizacja zadań Powiatu łomżyńskiego przewidzianych w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.....	22
3.1. Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Kownatach.....	22
4. Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	25
4.1. Działania powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	25
4.2. Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.....	29
5. Realizacja „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2013 – 2018”.....	32
5.1. Rehabilitacja społeczna.....	32
5.2. Dofinansowanie tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej.....	35
6. Podsumowanie realizacji projektu „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” realizowanego ze środków EFS w latach 2008 – 2015.....	40
III. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2014 ROK.....	57

I. WPROWADZENIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży zostało utworzone na mocy Uchwały Rady Powiatu Łomżyńskiego Nr IV / 17 / 98 z dnia 29 grudnia 1998 roku. Jest samodzielną jednostką organizacyjną Powiatu Łomżyńskiego.

Misją Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży jest pomoc społeczna mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

Realizuje zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej określone w:

- ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.);
- ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005 r. nr 180 poz. 1493 z późn. zm.).

Na podstawie art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie składa Radzie Powiatu coroczne sprawozdanie z działalności oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie

nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno- wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem;

- 4) przyznawanie pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych na utrzymanie dzieci;
- 5) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 6) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 7) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 8) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 9) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 10) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 11) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 12) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 13) sporządzanie, zgodnie z art.16a, oceny zasobów w zakresie pomocy społecznej;
- 14) nadzór nad działalnością domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia, jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego i ośrodków interwencji kryzysowej.

Zadania z zakresu administracji rządowej:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 4) udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art.5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

Na podstawie art. 241 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887) Zarządzeniem Nr 34/2011 z dnia 14 października 2011 roku Starosta łomżyński wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania organizatora pieczy zastępczej w Powiecie łomżyńskim wspiera Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży (jednostka organizacyjna Miasta Łomża) na mocy zawartego Porozumienia pomiędzy Zarządem Powiatu łomżyńskiego a Prezydentem Miasta Łomża.

Pierwsze porozumienie zostało zawarte 19 marca 2012 r. W okresie sprawozdawczym porozumienie z Miastem Łomża zostało zawarte 10. 02. 2014 r. z mocą obowiązującą od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. Na jego realizację Starosta łomżyński przekazał Miastu Łomża kwotę 15. 000 zł . W dniu 30 stycznia 2015 r. Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży przedstawiło sprawozdanie opisowe z realizacji powierzonych zadań.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 w. cyt. ustawy w 2012 r. opracowany został „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 - 2014”. celem programu jest skuteczny rozwój systemu pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim, ze szczególnym uwzględnieniem rodzicielstwa zastępczego. Cele szczegółowe to:

1. Promocja i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej , w tym określenie limitu rodzin zastępczych zawodowych.
2. Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu.
3. Wspieranie rozwoju psychofizycznego dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
4. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Zadania z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 2) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 3) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 4) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej tych osób;
- 5) dofinansowanie:
  - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach

- rehabilitacyjnych;
- b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;
  - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów;
  - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
  - e) rehabilitacja dzieci i młodzieży;
- 6) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- 7) realizacja programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym w 2014 roku wyżej wymienione zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży były realizowane w oparciu o następujące wieloosobowe i samodzielne stanowiska pracy:

- referat pomocy dziecku i rodzinie (3 osoby);
- stanowisko pracy do spraw rehabilitacji społecznej (1 osoba);
- stanowisko pracy do spraw księgowo – finansowych (1 osoba);
- stanowisko pracy do spraw organizacyjno – administracyjnych (1 osoba);
- wieloosobowe stanowisko pracy do spraw realizacji projektu systemowego (4 osoby).

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży opracowało niżej wymienione sprawozdania, informacje, programy i projekty, które w roku 2014 zostały przyjęte przez Zarząd i Radę Powiatu. Były to:

- Ocena zasobów pomocy społecznej w powiecie łomżyńskim za 2013 rok;
- Pilotażowy Program Aktywny Samorząd realizowany ze środków PFRON;
- Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na rok 2014;
- Projekt systemowy „Razem ku samodzielności –Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” realizowany ze środków EFS.

II. REALIZACJA ZADAŃ

Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2014 roku wynikały między innymi ze „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 - 2015”. Dotyczyły one rozwiązywania bądź zminimalizowania głównych problemów społecznych - ubóstwa, kryzysów rodzinnych, przemocy w rodzinie, sytuacji osób niepełnosprawnych i dzieci pozbawionych opieki rodziców oraz sytuacji ludzi starszych.

1. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku pozbawionemu możliwości wychowywania się w rodzinie naturalnej całodobową opiekę i wychowanie, traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych, zapewnia kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, zaspokaja jego potrzeby, zapewnia ochronę prywatności dziecka, umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi dziecku.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może zostać powierzone osobom, które:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim;
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb;
- nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Od 1 stycznia 2012r. formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza:

a) spokrewniona;

b) niezawodowa;

c) zawodowa, w tym pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.

2) rodzinny dom dziecka.

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoby będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Natomiast rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie liczby rodzin zastępczych i wydatków w powiecie łomżyńskim w latach 2012 - 2014.

Rok	Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba istniejących rodzin zastępczych	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	Liczba utworzonych rodzin zastępczych	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	Dzieci opuszczające rodziny zastępcze	Powód odejścia	Wydatkowana kwota
2012	Rodzina zastępcza spokrewniona	20	35	2	3	4	rodzina biologiczna	272277
						1	usamodzielnienie	
	Rodzina zastępcza niezawodowa	13	23	1	4	1	usamodzielnienie	283979
	Rodzina zastępcza zawodowa	2	8	0	5	1	rodzina biologiczna	92289
	łącznie	35	66	3	12	7	x	648545
2013	Rodzina zastępcza spokrewniona	18	30	2	2	1	zmiana miejsca zamieszkania	258943
	Rodzina zastępcza niezawodowa	13	32	2	10	2	rodzina biologiczna	299693
	Rodzina zastępcza zawodowa	2	11	0	2	1	adopcja	115769
						1	rodzina biologiczna	
	łącznie	33	73	4	14	5	X	674405
2014	Rodzina zastępcza spokrewniona	22	36	4	4	7	usamodzieliło się - 4 3 – zmiana rodz. zastępczej	261053
	Rodzina zastępcza niezawodowa	14	31	2	5	1	1 – powrót do rodziny biologicznej	349042
	Rodzina zastępcza zawodowa	3	18	1	4	2	adopcja	157262
						3	1 – usamodz. 2 – powrót do rodziny biologicznej	
	łącznie	39	85	7	13	13	x	767357

W 2014 r. na terenie powiatu łomżyńskiego funkcjonowało 39 rodzin zastępczych wychowujących 85 dzieci, w tym:

- - 22 rodziny spokrewnione z 36 dzieci,
- - 14 rodzin niezawodowych z 31 dzieci,
- - 3 rodziny zawodowe z 18 dzieci.

Jak wynika z tabeli nr 1 w porównaniu do lat ubiegłych liczba rodzin zastępczych stale wzrasta (o 6 rodzin więcej niż w 2013 r.). W 2012 r. w związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zmniejszyła się liczba rodzin spokrewnionych a wzrosła niezawodowych. W latach 2012 – 2014 nastąpił rozwój pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim w związku z powołaniem 3 rodzin zawodowych. Są to rodziny z długoletnim stażem i bogatym doświadczeniem w wychowaniu dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Rodziny te powstały zgodnie z założeniami „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy zastępczej na lata 2012 - 2014”.

W 2014 r. powstało 6 nowych rodzin zastępczych (4 spokrewnione, 1 niezawodowa i 1 zawodowa), w których znalazło opiekę 12 dzieci.

1.1. Charakterystyka rodzin zastępczych na terenie powiatu łomżyńskiego (stan na 31.12.2014 r.)

Tabela 2. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych (stan na 31. 12. 2014 r.)

	Liczba Dzieci w Rodzinach Zastępczych		
	Rodziny Spokrewnione	Rodziny Niezawodowe	Rodziny Zawodowe
z 1 dzieckiem	15	5	0
z 2 dzieci	2	5	0
z 3 dzieci	3	2	0
z 4 dzieci	0	1	2
z 5 dzieci	0	1	1
RAZEM	20	14	3

Jak wynika z powyższej tabeli największą liczbę rodzin zastępczych w powiecie łomżyńskim stanowią rodziny spokrewnione wychowujące 1 dziecko. Rodziny zawodowe wychowują 4 i więcej dzieci, zaś niezawodowe od 1 do 5 dzieci.

Liczba Dzieci w Rodzinach Zastępczych

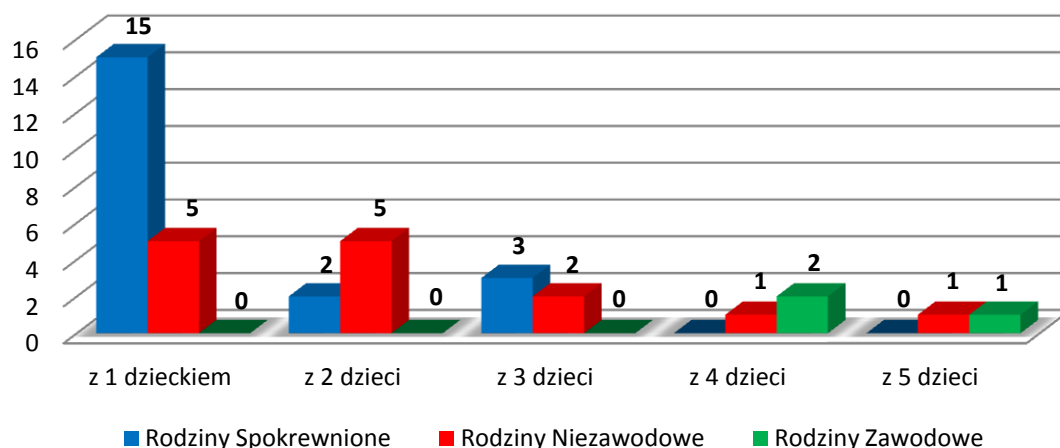

Tabela 3. Liczba rodzin i dzieci w poszczególnych gminach

Miejsce Zamieszkania Rodziny Zastępczej		
Pochodzenie	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci
Gmina Łomża	7	14
Gmina Jedwabne	2	4
Gmina Przytuły	5	8
Gmina Wizna	4	4
Gmina Śniadowo	7	16
Gmina Miastkowo	3	4
Gmina Zbójna	5	10
Gmina Nowogród	0	0
Gmina Piątnica	4	11
RAZEM	37	71

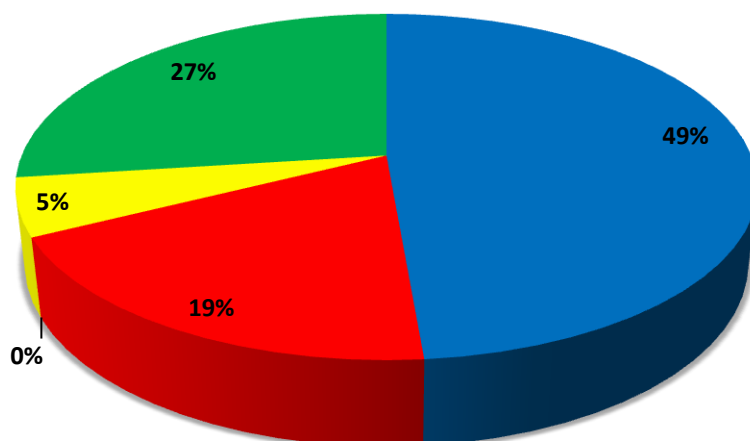
Jak wynika z powyższych danych 4 gminy z powiatu łomżyńskiego skupiają najwięcej dzieci. Są to gmina Śniadowo, gmina Piątnica, gmina Zbójna i gmina Łomża. W gminie Śniadowo pracują 2 rodziny niezawodowe i 2 zawodowe, w których przebywa ogółem 13 dzieci.

Tabela 4. Osoby tworzące rodzinę zastępczą

Osoby tworzące rodzinę zastępczą	Liczba rodzin
dziadkowie	18
dalsi krewni (ciocia wujek)	7
rodzeństwo	2
obcy	10

Osoby tworzące rodzinę zastępczą

■ dziadkowie ■ dalsi krewni (ciocia wujek) ■ rodzeństwo ■ obcy

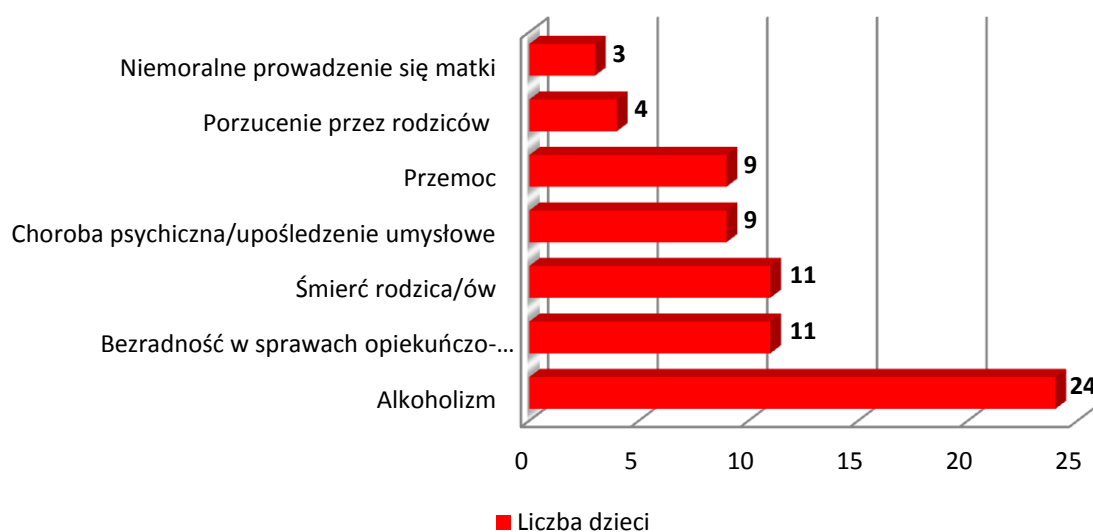

Zdecydowaną większość rodzin zastępczych stanowią rodziny spokrewnione tworzone przez dziadków. Dosyć liczną grupę tworzą rodziny tzw. „obce”.

Tabela 4 . Przyczyny umieszczenia dzieci

Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych	Liczba dzieci
Alkoholizm	24
bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	11
śmierć rodzica/ów	11
choroba psychiczna/upośledzenie umysłowe	9
Przemoc	9
porzucenie przez rodziców	4
niemoralne prowadzenie się matki	3

Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych

Główne przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych to alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i śmierć rodziców . W rodzinie dotkniętej alkoholizmem najczęściej jest bieda i bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dzieci często nie chodzą do szkoły, są brudne, zaniedbane i odrzucone przez rówieśników.

Tabela 5. Wiek dzieci w rodzinach zastępczych (stan na 31 grudnia 2013 r.)

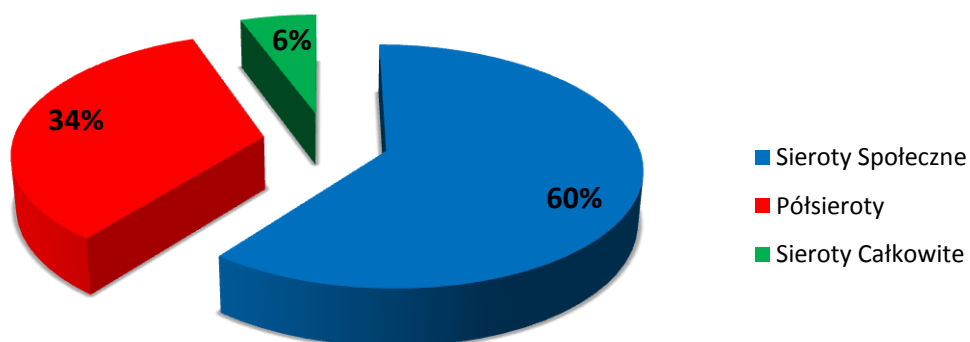
Wiek Dzieci	Liczba
0-3	4
4-7	9
8-12	17
13-15	18
16-18	10
powyżej 18	13

Zdecydowana większość dzieci znajduje się w przedziale wiekowym 8 – 18 lat. Ok. 12 roku życia zaczyna się okres dojrzewania, w którym dużo dzieci sprawia problemy wychowawcze, tj. opuszcza lekcje, nie ma chęci do nauki, przeszkadza nauczycielom, brzydko się odzywa, jest rozkojarzona itp. Szczególnie dziadkowie nie radzą sobie z okresem buntu nastolatków. W rodzinach niezawodowych i zawodowych, gdzie różnica wieku między dzieckiem a opiekunami jest mniejsza łatwiej jest pokonać trudności wynikające z okresu dojrzewania. Młodszy opiekunowie mają większy autorytet dla dzieci.

Tabela 6. Tabela (sieroty całkowite, półsieroty, sieroty społeczne)

	Sieroctwo		
	Sieroty Społeczne	Półsieroty	Sieroty Całkowite
Liczba dzieci	43	24	4

Sytuacja rodzinna dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych

W rodzinach zastępczych najwięcej dzieci - 43 to tzw. sieroty społeczne. Dzieci te mają obojga rodziców ale są oni niewydolni wychowawczo i bezradni w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dużo jest także półsierot – 24.

1.2. Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator dokonuje oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, i tak w przypadku dzieci do lat 3 nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. W 2014 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w czerwcu i grudniu dokonało oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinach spokrewnionych i niezawodowych i przekazało je do Sądu Rodzinnego. Pracownik socjalny

PCPR uczestniczył także w 4 posiedzeniach zespołu oceniającego dzieci z rodzin zawodowych i niezawodowych działającego przy Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży. Oceny dzieci były dokonywane na podstawie: wizyt pracowników socjalnych PCPR i koordynatorów w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych, rozmów w siedzibach PCPR i CPZ, dokumentów zdrowotnych, opinii ze szkół, badań psychologicznych i wywiadów środowiskowych u rodziców biologicznych.

W grudniu 2014r. zgodnie z nowelizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w siedzibie PCPR zorganizowano **11 zespołów oceniających sytuację dzieci przebywających w 13 rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych**. W spotkaniach uczestniczyli: małoletni, rodzice zastępczy, rodzice biologiczni, koordynator PCPR i CPZ, pracownicy socjalni PCPR, przedstawiciele Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Łomży, ośrodków pomocy społecznej, pedagogzy i wychowawcy ze szkół i specjaliści z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Łomży. Na podstawie informacji zebranej na posiedzeniu sporządzono informacje do Sądu rodzinnego.

W roku 2014 dokonano **134 ocen** dotyczących całokształtu sytuacji osobistej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu łomżyńskiego.

1.3. Ocena rodziny zastępczej

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje także oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. W 2014 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dokonało oceny 27 rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu łomżyńskiego. Należy stwierdzić, że większość rodzin zastępczych rzetelnie wykonuje swoją funkcję. Zapewniają dzieciom godne warunki do życia, dbają o ich zdrowie, umożliwiają dzieciom kontakty z rodziną naturalną, utrzymują kontakty z wychowawcami szkół. Dzieci są zadbane i czują się bezpieczne w rodzinie zastępczej. Rodziny zawodowe i niezawodowe uczestniczą w szkoleniach organizowanych przez Centrum Pieczy Zastępczej. Trzy rodziny niezawodowe w 2014 r. wzięły udział w projekcie systemowym realizowanym przez PCPR w Łomży pn. „Razem ku samodzielności...”, w ramach którego podniosły swoje kwalifikacje zawodowe poprzez uczestnictwo w kursach zawodowych: opiekuna osób zależnych, prawa jazdy kat. B, masażu, kasy fiskalnej i księgowości. Wzięły także udział w konsultacjach z doradcą zawodowym i psychologiem.

1.4. Wytaczanie powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych

Zgodnie z art. 38 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie wytacza powództwo o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka pieczy upłynął rok. Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży złożył do Sądów Rejonowych Wydziałów Rodzinnych i Nieletnich w Łomży i Zambrowie ogółem 7 pozwów o alimenty na rzecz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W 1 posiedzeniu Sądu brał udział pracownik socjalny PCPR w Łomży, 4 sprawy zostały zakończone, 3 są w toku. Sądy rodzinne zasądziły alimenty od 3 rodziców biologicznych, w 1 przypadku powództwo zostało oddalone. Jeden rodzic płaci alimenty na swoje dzieci, dwóch nie płaci.

1.5. Finansowanie świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w 2014 r. na pomoc dla **39 rodzin zastępczych i 16 pełnoletnich wychowanków** wydatkowało ogółem **kwotę 1.068.994 zł**, z tego:

- kwota 338158 zł została zrefundowana przez inne powiaty : wysokomazowiecki, zambrowski, ełcki, sokólski, kolneński , miasto Łomża, Gdańsk i Warszawa na 31 dzieci przebywających na terenie powiatu łomżyńskiego,
- kwotę 429199 zł wydatkowano na 52 dzieci z naszego powiatu przebywające w rodzinach zastępczych na terenie powiatu łomżyńskiego,
- kwota 150184 zł została przekazana innym powiatom na 13 dzieci pochodzących z powiatu łomżyńskiego,
- **kwotę 136452 zł** wydatkowano dla **16 usamodzielnianych** wychowanków z rodzin zastępczych, z tego:

- 6 wychowankom przyznano pomoc na pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju na łączną kwotę 25286 zł ,
- 5 wychowanków otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie w kwocie ogółem 31341 zł,
- 5 wychowanków otrzymało ze środków powiatu pomoc rzeczową na kwotę 7000 zł; pomoc ta została zwiększona dzięki środkom z EFS w ramach projektu „ Razem ku samodzielności...”, w związku z tym wyniosła 4500 zł na 1 osobę,
- 13 wychowanków otrzymało pomoc na kontynuowanie nauki na ogólną kwotę 72823 zł.

Na pomoc dla 2 pełnoletnich wychowanków z **placówek opiekuńczo – wychowawczych** wydatkowano ogółem **kwotę 17858 zł**, z tego:

- kwotę 11858 zł na pomoc z tytułu kontynuowania nauki dla 2 wychowanków,
- kwotę 6000 zł na pomoc na pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju dla 1 wychowanka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży finansowało także koszty pobytu **13 wychowanków** w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Na ten cel wydatkowano **411381zł**, i tak:

- na utrzymanie 8 wychowanków w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Łomży kwotę 226923 zł,
- na utrzymanie 5 wychowanków w Placówkach Opiekuńczo – Wychowawczych w Zambrowie kwotę 184457.

Za pobyt wychowanka w Domu Dziecka w Supraślu zapłacono w 2015 r.

Wszystkie środki finansowe zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Na pomoc rodzinom zastępczym i wychowankom Dyrektor PCPR w Łomży wydał **97 decyzji administracyjnych**.

1.6 . Odpłatność z tytułu przebywania dzieci gmin w pieczy zastępczej

Od 2012 roku gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki: w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka- w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka- w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka- w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej w wysokości:

- 10 % w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo- wychowawczej.

W 2014 r. 7 gmin z powiatu łomżyńskiego refundowało koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej w wysokości 10% i 30% . Były to gminy: Zbójna, Łomża, Wizna, Miastkowo , Piątnica, Śniadowo i Przytuły. Łączny koszt gmin wyniósł 70 960,08 zł.

Ponadto 1 matka biologiczna z tytułu odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej wpłaciła kwotę w wysokości 3 790,32 zł.

2 Domy pomocy społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej

Powiat Łomżyński prowadzi dwa domy pomocy społecznej, które są prowadzone

na podstawie zezwolenia wydanego przez Wojewodę Podlaskiego na czas nieokreślony:

- Dom Pomocy Społecznej PKPS w Łomży dla 30 osób w podeszłym wieku,
- Dom Pomocy Społecznej pw. św. Franciszka w Tykocinie dla 54 osób przewlekle psychicznie chorych (kobiet).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku w domach pomocy społecznej przebywało **84 mieszkańców**, z tego:

- skierowanych przed 2004 rokiem - 26 mieszkańców;
- skierowanych i umieszczonych po 2004 roku - 58 mieszkańców.

Na osoby skierowane do domów pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 roku, powiat otrzymuje dotację celową, która w 2014 roku łącznie wynosiła **625 844 zł**.

Osoby ponoszą miesięczną odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej w wysokości 70% posiadanego dochodu.

Dla osób skierowanych i umieszczonych w domach po 1 stycznia 2004r., zgodnie z art.60 ust.1 ustawy o pomocy społecznej- pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania.

Opłatę za pobyt w domu wnoszą w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, nie więcej niż 70 % dochodu,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi, zgodnie z zawartą umową z gminą,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatą mieszkańca i ewentualnie rodziny.

W kwestii domów pomocy Dyrektor PCPR w Łomży wydał **16 decyzji administracyjnych**.

Domy pomocy społecznej świadczą: usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców.

2.1 .Dom Pomocy Społecznej im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży

Dom Pomocy Społecznej im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży prowadzi Polski Komitet Pomocy Społecznej na zlecenie Starosty Łomżyńskiego. Placówka dysponuje 30 miejscami. W 2014 r. w DPS przebywało **6 mieszkańców umieszczonych przed 1 stycznia 2004 r.** utrzymywanych z dotacji celowej budżetu państwa i **24 mieszkańców umieszczonych po 1 stycznia 2004 r.**, za których koszt poza mieszkańcem ponosi rodzina i gmina z której pensjonariusz pochodzi. W 2014 r. koszt utrzymania mieszkańca w

Domu Pomocy Społecznej w Łomży wynosił **3.030 zł**.

Na dzień 31.12.2014 roku w w/w Domu przebywało 30 mieszkańców. W ciągu roku umieszczono 7 osób i 5 osób odeszło, w tym: 1 do innej placówki, 1 do rodziny i 5 osób zmarło.

Charakterystyka mieszkańców.

Tabela 7. w zakresie poruszania się mieszkańców

Sprawność ruchowa	Liczba mieszkańców
Na wózkach inwalidzkich	2
Przy pomocy sprzętu ortoped.	2
Osoby leżące	11
Poruszający się samodzielnie	15
Razem	30

Tabela 8. Mieszkańcy ze względu na płeć i wiek

Wiek Mieszkańców	Ogółem
41 - 60 lat	4
61 - 74 lat	10
74 lat i więcej	16
Razem	30

Tabela 9. Źródła opłacania za pobyt w domu pomocy społecznej

Źródło opłacania	Ogółem
Emerytura, renta, renta socjalna	27
Zasiłek stały	3
Razem	30

Mieszkańcy skierowani do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. pochodzą z następujących gmin: Turośl, m. Łomża, m. Ostrołęka, g. Łomża.

Mieszkańców przyjętych na nowych zasadach przedstawia tabela nr 10:

Lp.	Gmina	Ogółem
1.	Miasto Łomża	7
2.	Turośl	1
3.	Przytuły	1
4.	Mława	1
5.	Jedwabne	2
6.	Zbójna	2
7.	Piątnica	1
8.	Wysokie Mazowieckie	1
9.	Grajewo	1
10.	Wizna	2
11.	Miastkowo	1
Razem		24

W zakresie usług bytowych Dom zapewnia miejsce zamieszkania w budynku 3 kondygnacyjnym, bez barier architektonicznych, wyposażonym w windę osobową oraz system instalacji przeciwpożarowej i przyzywowej.

W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca oraz zakresu usług powołany jest zespół terapeutyczno - opiekuńczy, którego zadaniem jest opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańca oraz wspólna z mieszkańcem ich realizacja.

W 2014 r. skład Zespołu działającego w Domu Pomocy Społecznej PKPS w Łomży wchodziło 13 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę.

2.2 .Dom Pomocy Społecznej pw. św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie

Dom Pomocy Społecznej w Tykocinie prowadzi Caritas Diecezji Łomżyńskiej na zlecenie Starosty Łomżyńskiego. Placówka dysponuje 54 miejscami. W 2014 r. w DPS przebywały **34 mieszkanki umieszczone przed 1 stycznia 2004 r.** utrzymywane z dotacji celowej budżetu państwa i **20 mieszanek umieszczonych po 1 stycznia 2004 r.**, za których koszt poza mieszkańcem ponosi rodzina i gmina z której pensjonariuszka pochodzi. W 2014 r. koszt utrzymania mieszkanki w Domu Pomocy Społecznej w Tykocinie wynosił **2.778 zł.**

Na dzień 31.12.2014 roku w w/w Domu przebywały 54 mieszkanki. W ciągu roku przyjęto 4 osoby , nikt nie odszedł.

Charakterystyka mieszkańców.

Tabela 11 .W zakresie poruszania się mieszkańców

Sprawność ruchowa	Liczba osób
Na wózkach inwalidzkich	3
Przy pomocy balkonika, laski	3
Sprawni ruchowo	47
Osoby leżące	1

Tabela 12. Mieszkańcy ze względu na wiek

Wiek mieszkańców	Liczba osób
19 - 40 lat	5
41 - 60 lat	14
61 - 74 lat	20
74 lat i więcej	15

Tabela 13. Źródła opłacania za pobyt w domu pomocy społecznej

Źródło opłacania	Liczba osób
Mieszkańcy umieszczeni przed 1 stycznia 2004 rokiem.	
Emerytura, renta + dotacja	18
Zasiłek stały + dotacja	2
Razem	20
Mieszkańcy umieszczeni po 1 stycznia 2004r.	
Mieszkaniec /emerytura, renta/	31
Mieszkaniec / zasiłek stały /	3
Gmina	34
Rodzina	6

Pochodzenie mieszkanek przedstawia poniższa tabela nr 14:

Gmina	Liczba osób
Miasto Łomża	2
Michałowó	2
Suraż	1
Zabłudów	1
Miasto Białystok	17
Rutki	1
Zambrów	3
Radziłów	1
Hajnówka	1
Ciechanowiec	1
Kobylin Borzymy	1
Boćki	2
Dąbrowa Białostocka	1
Razem	34

W zakresie usług bytowych Dom zapewnia miejsce zamieszkania w budynku dwukondygnacyjnym bez barier architektonicznych, wyposażonym w windę oraz system instalacji przeciwpożarowej i przyzywowej. Mieszkańcy zamieszkują w 15 pokojach, spełniających wymogi obowiązującego standardu. Dom zapewnia mieszkańcom 3 posiłki dziennie, z uwzględnieniem zalecanych diet.

W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca oraz zakresu usług powołany jest Zespół terapeutyczno - opiekuńczy, którego zadaniem jest opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańca oraz wspólna z mieszkańcem ich realizacja.

W 2014 r. skład Zespołu działającego w Domu Pomocy Społecznej w Tykocinie wchodziło 23 pracowników zatrudnionych na 21,75 etatu.

W domu pomocy społecznej na dzień 31.12.2014 roku zatrudnionych ogółem było 36 osób, w tym:

- 32 osoby na podstawie umowy o pracę,
- 4 osoby na podstawie innych form.

Powiat Łomżyński stale rozwija infrastrukturę domów pomocy społecznej. W Domu Pomocy Społecznej w Tykocinie planuje się zwiększenie liczby miejsc o 4. Trwają prace remontowe.

Polski Komitet Pomocy Społecznej uruchomił w 2015 r. Filię Domu Pomocy Społecznej im. Wiktorii Kowalewskiej w miejscowości Kownaty . Jest to placówka przeznaczona dla **20 osób przewlekle psychicznie chorych**. Aktualnie znajduje się w niej 5

osób, w tym: 2 osoby z gminy Miastkowo, 2 osoby z gminy Wizna i 1 osoba z gminy Piątnica.

W domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu łomżyńskiego każdy mieszkaniec jest indywidualną osobowością, która oczekuje wsparcia i pomocy, a także przyjaźni i więzi, która zaspokoi jego odrzucenie ze strony rodziny i ochroni od lęku przed samotnością.

Pracownicy domów pomocy społecznej dokładają wszelkich starań, aby każdy mieszkaniec mógł w pełni uczestniczyć w życiu Domu i w pełni czuć się jednym z domowników.

3. Realizacja zadań Powiatu łomżyńskiego przewidzianych w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r. , Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.)

3.1. Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Kownatach.

Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Kownatach prowadzony jest przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży na zlecenie Powiatu łomżyńskiego.

Ośrodkiem Wsparcia kieruje Dyrektor zatrudniony w wymiarze ½ etatu.

Zgodnie z umową na realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, zawartej w dniu 15 kwietnia 2009 r. pomiędzy Zarząd Powiatu łomżyńskiego a Polskim Komitetem Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży, Zarząd Powiatu łomżyńskiego zlecił PKPS w Łomży realizację zadania publicznego polegającego na prowadzeniu Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi. Umowa została zawarta na okres od dnia 15.04.2009 r. do dnia 31.12.2013 r. W 2014 r. została zawarta kolejna umowa na prowadzenie Ośrodka Wsparcia na lata 2014 – 2018.

Statut Powiatowego Ośrodka Wsparcia zatwierdzony został przez Prezesa Zarządu Okręgowego PKPS w Łomży uchwałą 2/2009 r. z dnia 15.04.2009 r. Zgodnie ze statutem Ośrodek jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej pobytu dziennego o zasięgu ponad lokalnym. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest przede wszystkim podtrzymanie i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia. Przeznaczony jest dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.

Uczestnikami Ośrodka są:

- osoby przewlekłe psychicznie chore,
- osoby niepełnosprawne intelektualnie w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
- osoby upośledzone umysłowo w stopniu lekkim, wówczas gdy oprócz niepełnosprawności intelektualnej występują inne zaburzenia.

Powiatowy Ośrodek Wsparcia funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach od 7³⁰ do 15³⁰, w tym co najmniej przez 6 godzin dziennie prowadzone są zajęcia z uczestnikami, a pozostały czas przeznaczony jest na czynności porządkowe, przygotowanie zajęć, prowadzenie dokumentacji. Ośrodek posiada 45 miejsc dziennego pobytu i 8 miejsc całodobowego pobytu. Na utrzymanie Ośrodka otrzymuje dotację od Wojewody Podlaskiego.

Uczestnicy pochodzą głównie z terenu powiatu łomżyńskiego (z gmin: Miastkowo – 8 osób, m. Łomża – 5 osoby, Piątnica – 20 osób, Wizna – 4 osoby, Jedwabne – 4 osoby, Przytuły – 4 osoby, Gm. Łomża – 4 osoby, Nowogród – 2 osoby, Gm. Kolno – 2 osoby). Dowożeni są dwoma samochodami: 28 –osobowym autobusem i 9-osobowym mikrobusem. Samochody obsługuje dwóch kierowców zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy. Dziennie, aby dowieźć do Ośrodka i z powrotem do miejsca zamieszkania uczestnicy, kierowcy pokonują trasę około 500 km.

Wszystkie osoby skierowane zostały do Ośrodka decyzją administracyjną Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży. W 2014 roku Dyktor PCPR w Łomży wydał ogółem 158 decyzji administracyjnych o umieszczeniu i odpłatności w POW , w tym 125 na pobyt dzienny i 33 na całodobowy. Skarg i odwołań nie było.

Pierwsze decyzje kierujące wydawane są na trzy miesiące, kolejne na 12 miesięcy. W 2014r. na przyjęcie oczekiwała jedna osoba. Odpłatność za zajęcia w Ośrodku ponosiły 3 osoby w wysokości: 120,03 zł., 64,31zł. i 62,69zł. – miesięcznie. Pozostałe osoby ze względu na niski dochód zwolnione zostały z ponoszenia odpłatności.

Na zajęcia organizowane przez Ośrodek uczęszcza dziennie 53 osoby, w tym 8 osób z hostelu. Z 53 osób uczęszczających na zajęcia 24 osoby to kobiety, a 29 osób to mężczyźni. Wiek uczestników plasuje się w przedziale od 21 lat do 65 lat. Wśród uczestników 15 osób jest ubezwłasnowolnionych całkowicie, ich opiekunami prawnymi są członkowie rodziny. Główne schorzenia uczestników to: schizofrenia, niepełnosprawność intelektualna oraz zaburzenia

neurologiczne. Przy pomocy sprzętu ortopedycznego porusza się 9 osób tj. 7 osób porusza się na wózku inwalidzkim i 2 poruszają się przy pomocy chodzika i kuli łokciowej.

Należy stwierdzić, że frekwencja uczestników na zajęciach zdecydowanie wzrosła w 2014 r. i kształtuje się w granicach 70%. Niższą frekwencję odnotowano w 2012 r. kiedy to kształtowała się średnio w granicach 50-60%, głównie w okresach wakacyjnych i w grudniu, kiedy utrudniony był dojazd do mieszkańców ze względu na warunki pogodowe. Ośrodek zapewnia uczestnikom spożywanie gorącego posiłku, który przygotowany jest w ramach treningu kulinarnego. Ponadto, każdego dnia uczestnicy piją kawę i herbatę, którą zapewnia Ośrodek. W dniu 7 listopada 2013 r. pomiędzy Zarządem Powiatu Łomżyńskiego a Zarządem Okręgowym PKPS w Łomży została podpisana kolejna umowa na prowadzenie ośrodka od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2018 r.

Na bieżące utrzymanie w 2014 r. Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Kownatach dla 45 uczestników – pobyt dzienny oraz dla 8 uczestników – pobyt całodobowy została zabezpieczona kwota 931 930 zł, z tego: 824 930 zł na bieżące prowadzenie Ośrodka Wsparcia oraz 107 000 zł jako dodatkowe środki pozyskane na doposażenie Ośrodka z budżetu Wojewody Podlaskiego. Ponadto na rozbudowę Ośrodka o salę spotkań na 100 osób pozyskano ze środków Wojewody Podlaskiego kwotę 120 000 zł w ramach środków inwestycyjnych. W ramach modernizacji:

- utworzono pracownię stolarsko-mechaniczną,
- przebudowano salę rehabilitacyjną,
- przeprowadzono prace adaptacyjne kurnika na potrzeby terapii ogrodowej.

Ponadto wyposażono:

- pracownię stolarsko-mechaniczną,
- pracownię ceramiczno-plastyczną,
- pracownię kulinarną,
- pracownię do zajęć z arteterapii,
- pracownię ogrodową.

Dodatkowo na rozbudowę POW w Kownatach o salę spotkań na 100 osób przekazano dotację w ramach środków inwestycyjnych w wysokości 120.000 zł. na podstawie umowy nr 2/2014 z 29 października 2014 r.

4. Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Centrum realizuje zadania dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na podstawie § 3 pkt 3 Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży przyjętego Uchwałą Nr XIX/92/2012 Rady Powiatu Łomżyńskiego z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie nadania Statutu Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży.

4.1. Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program zawiera cel główny, jakim jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu łomżyńskiego oraz cele szczegółowe, zadania, a także podejmowane działania w celu ich realizacji. Określone zostały również rezultaty, jakie mają zostać osiągnięte podczas trwania Programu.

Realizując cele Programu, PCPR opracował Powiatowy Program Profilaktyczny na lata 2013 – 2016, który został przyjęty przez Radę Powiatu Łomżyńskiego Uchwałą Nr XXVI/149/2013 z dnia 29 maja 2013r. Celem głównym programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w powiecie łomżyńskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna nr 1 w Łomży dla dzieci i młodzieży z powiatu łomżyńskiego w roku 2014 zrealizowała w powyższym zakresie następujące formy pośredniej i bezpośredniej pomocy psychologiczno- pedagogicznej, a mianowicie:

- przeprowadzono 60 indywidualnych badań pod kątem trudności wychowawczych i emocjonalnych;
- zrealizowano programy profilaktyczne i zajęcia warsztatowe z uczniami, które prezentuje poniższa tabela.

Tab.I Spotkania informacyjno - szkoleniowe dla rodziców w 2014r. z uwzględnieniem tematu spotkania.

Lp.	Grupa wiekowa	Szkoła	Forma	Temat	Liczba rodziców
1.	5	Gimnazjum Wizna	Prelekcja	„Zachowania ryzykowne wśród młodzieży gimnazjalnej”	42
2.	4	SP Wizna	Prelekcja	„Kształtowanie podstaw społecznych uczniów a bezpieczeństwo w szkole, zapobieganie zachowaniom ryzykownym w szkole”	40
3.	5	PG9	Prelekcja	„ Agresja i przemoc wśród młodzieży - przyczyny”	16
4.	4	SP Jarnuty	Prelekcja	„Postawy rodzicielskie a wychowanie”	13
5.	4	SP Zbójna	Prelekcja	„ Rola rodziców w wychowywaniu dzieci - trudności i błędy wychowawcze”	33
6.	4	SP w Wiźnie	Prelekcja	„ Rola rodziców w wychowywaniu dzieci - trudności i błędy wychowawcze”	17
7.	4	SP w Jezioroku	Prelekcja	„ Rola rodziców w wychowywaniu dzieci - trudności i błędy wychowawcze”.	26
8.	4	SP w Rakowie Boginiach	Prelekcja	„Współpraca rodziców w zakresie zapobiegania agresji i przemocy”.	28
9.	4	SP w Przytułach	Prelekcja	„Zaburzenia emocjonalne u dzieci - przyczyny, skutki, zapobieganie”.	54
RAZEM - 11					

Tab.2 Porady wychowawcze dla rodziców .

Lp.	Grupa wiekowa	Szkoła	Forma	Temat	Liczba porad bez badań	Liczba porad po badaniach
1.	3	Przedszkola	Porady	Z zakresu wychowania	5	4
2.	4	Szkoły podstawowe	Porady	Z zakresu wychowania	30	58
3.	5	Gimnazja	Porady	Z zakresu wychowania	44	22
4.	6	Szkoły ponadgimnazjalne	Porady	Z zakresu wychowania	1	0
RAZEM: 162					80	84

Tab. 3. Formy pracy z uczniami i nauczycielami w zakresie profilaktyki zachowań problemowych.

Lp.	Szkoła	Temat - forma	Liczba uczestników	Adresat
1.	ZSGiP w Jedwabnem Gimnazjum	„Przyczyny agresji, sposoby radzenia ze swoją i agresją u innych” - zajęcia warsztatowe	19	uczniowie
2.	ZSGiP w Jedwabnem Gimnazjum	„Przyczyny agresji, sposoby radzenia ze swoją i agresją u innych” - zajęcia warsztatowe	24	uczniowie
3.	SP w Konarzycach	„Czym jest agresja i przemoc? Jak sobie z nimi radzić?” - spotkanie informacyjno - szkoleniowe	33	uczniowie

4.	PG w Jedwabnem	„Jak rozpoznawać i panować nad własnymi uczuciami?”- warsztaty	43	uczniowie
5.	Gimnazjum w Wiźnie	„Jak rozpoznawać i panować nad własnymi uczuciami?”- warsztaty	33	uczniowie
6.	PG w Śniadowie	„Cyberprzemoc w sieci”- warsztaty	13	uczniowie
7.	ZSGiP w Jedwabnem - Gimnazjum - Szkoła podstawowa	„Jak radzić sobie z trudnymi zachowaniami uczniów? Metoda konstruktywnej konfrontacji” - wykład,	30	nauczyciele
7.	ZSS w Wiźnie Gimnazjum Szkoła Podstawowa	„Jak sobie radzić z prowokacyjnymi zachowaniami uczniów? Metoda konstruktywnej konfrontacji” - wykład, warsztat	23	nauczyciele
8.	ZSS w Nowogrodzie	„Jak sobie radzić z trudnymi zachowaniami uczniów? Metoda konstruktywnej konfrontacji”- wykład,	31	nauczyciele
9.	Gimnazjum w Śniadowie ZSS w Nowogrodzie Szkoła Podstawowa	„Jak przeciwdziałać zachowaniom przemocowym? Metoda konstruktywnej konfrontacji” - wykład	15	nauczyciele

Przeprowadzono także:

3 interwencje kryzysowe związane ze stosowaniem przemocy fizycznej (dotyczyły one 23 osób); 45 konsultacji dla nauczycieli dotyczących problemów wychowawczych.

Ponadto PCPR na tablicy ogłoszeń zamieszcza publikacje nt. przemocy domowej, plakaty, ulotki promując nieagresywne zachowania, a także rozprowadza je podmiotom realizującym Program..

W okresie od 1.01 – 31.12.2014r. w ramach działalności Punktu Doradczo-Konsultacyjnym wsparcia udzielono 28 osobom z problemem przemocy w rodzinie, z tego:

- 13 osób skorzystało z porad prawnika,

Ponadto beneficjenci projektu systemowego „Razem ku samodzielności analogicznie jak w roku ubiegłym mogli skorzystać z porad specjalistów (prawnika, psychologa) w temacie przemocy w rodzinie, a mianowicie:

- 19 osób skorzystało z grupowej psychoterapii,
- 14 osób skorzystało z psychoterapii indywidualnej,
- 3 osoby z porad prawnika.

Oprócz Punktu Doradczo-Konsultacyjnego w PCPR, porad w zakresie przemocy domowej udziela Biuro Porad Obywatelskich, które działa w ramach Centrum Usług Socjalnych.

PCPR w Łomży zleciło opracowanie materiałów informacyjnych dotyczących przemocy i interwencji kryzysowej, które miały na celu uwrażliwienie społeczeństwa na temat zjawisk przemocowych. Materiały te były publikowane w Biuletynie informacyjnym wydawanym w ramach projektu „Razem ku samodzielności”. Biuletyn przekazywany jest m.in. do OPS-ów, parafii, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania Niepełnosprawności w Łomży, PUP w Łomży, Szpitala Wojewódzkiego w Łomży, stale jest też dostępny na stronie internetowej Centrum.

Na stronie internetowej PCPR zamieszczane są również informacje o możliwości skorzystania z bezpłatnych porad specjalistów: prawnika, psychologa, doradcy zawodowego w Punkcie Doradczo-Konsultacyjnym w Łomży.

Ponadto pracownik socjalny PCPR często udzielał porad telefonicznych kadrze pomocy społecznej z terenu powiatu w zakresie przemocy.

4.2. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W PCPR w Łomży opracowano Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie, który przyjęto Uchwałą Nr 87/319/2014 z dnia 12 marca 2014r. Zarządu Powiatu Łomżyńskiego. Program powstał w oparciu o „wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie” stanowiących załącznik Nr 2 do Krajowego Programu przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29.04.2014r.). W 2014r. okresie zrealizowano trzy cykle programu korekcyjno-edukacyjnego:

1. Projekt programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc „Życie bez przemocy” realizowanego przez PCPR w Łomży w okresie 12.03. – 14.05.2014r. – miejsce przeprowadzenia zajęć – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy.
2. Projekt programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc „Życie bez przemocy” realizowanego przez PCPR w Łomży w okresie 13.08. – 15.10.2014 roku – miejsce przeprowadzenia zajęć- Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży(WOPITU).
3. Projekt programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc „Życie bez przemocy” realizowanego przez PCPR w Łomży w okresie 16.10. – 22.12.2014 roku –

miejsce przeprowadzenia zajęć- Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży(WOPITU).

Są to programy autorskie, opracowane na podstawie ww. wytycznych oraz Programu z Duluth.

Formy organizacji i realizacji programu oraz ich zawartość merytoryczna:

- a) adresaci programu: adresatami programu korekcyjno-edukacyjnego były osoby wskazane przez ops-y oraz Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży.
- b) formy i metody pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie: zajęcia prowadzone były różnymi metodami m.in. mini wykład, dyskusja tematyczna, informacje zwrotne, praca z ankietą „burza mózgów”, film tematyczny, metoda sytuacyjna, metoda przypadków, zadanie domowe, trening, praca w podgrupach.
- c) rodzaj zajęć:
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy - 60 godzin pracy grupowej, 2 spotkania indywidualne z każdym z uczestników zajęć (kwalifikujące do zajęć grupowych), odbywających się 1-2 razy w tygodniu. Zajęcia podzielono na bloki tematyczne.
  - Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień - 60 godzin pracy grupowej, 2 spotkania indywidualne z każdym z uczestników zajęć (kwalifikujące do zajęć grupowych), zajęcia odbywały się 1-2 razy w tygodniu.

Na pierwszych zajęciach grupowych każdy uczestnik zapoznał się i wypełnił: materiały przewidziane na sesje indywidualne tj. kwestionariusz „Historia przemocy cz. I”, podpisanie kontraktu, omówienie Programu, kwestionariusz „Historia przemocy cz. II”, plan bezpieczeństwa (opis, opracowanie), „plan bezpieczeństwa” oraz indywidualny plan bezpieczeństwa.

Okres realizacji, liczba uczestników programu:

1. Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień:
  - 13.08. - 15.10.2014 r. Zajęcia rozpoczęło 4os., ukończyło 2, w tym 1 kobieta;
  - 16.10.-22.12.2014r. Zajęcia rozpoczęło 2os., ukończyło 2 osoby mężczyźni.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy: 12.03. – 14.05.2014r. Zajęcia rozpoczęło 9os, w tym 1 kobieta , a ukończyło 6 osób, w tym 1 kobieta.

Nabór i selekcja uczestników:

Opracowano szczegółowe zasady selekcji i naboru uczestników oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. W programie zrealizowanym dla ww. grup selekcji dokonano w oparciu o dwie sesje indywidualne dla każdego z uczestników.

Zgodnie z opracowanymi przez prowadzących program zasadami selekcji w zajęciach nie mogły wziąć udziału osoby chore psychicznie, uzależnione oraz osoby, które nie są sprawcami przemocy domowej.

Formy zachęty do udziału w programie:

Przewidziano po ukończeniu programu możliwość: zaniechanie wszczęcia postępowania sądowego wobec osoby stosującej przemoc.

Upowszechnianie informacji o programie:

Informacja o naborze do programu korekcyjno-edukacyjnego została zamieszczona na stronie internetowej PCPR, wysłano pisma do Sądu Rejonowego w Łomży, Zespołu Kuratorów Sądowych w Łomży, Prokuratury Rejonowej w Łomży, Komendy Miejskiej Policji w Łomży, OPS-ów, WOPITU.

Działania monitorujące i ewaluacyjne:

Zgodnie z dokumentem „System monitorowania zachowania związanego z przemocą u osób uczestniczących w programie” działania monitorujące będą prowadzone w stosunku do osób z terenu powiatu- w trakcie programu (zachowania uczestnika wskazujące na stosowanie przemocy będą korygowane w trakcie zajęć) oraz przez 3 lata (poprzez udzielanie konsultacji/porad dla osób dobrowolnie zgłaszających się do pracownika prowadzącego zajęcia, sprawdzanie zachowania poprzez kontakt z kuratorami, pracownikami socjalnymi, pracownikami OIK w Łomży, udzielanie konsultacji rodzinom osób uczestniczących w programie, zbieranie informacji na podstawie ankiet wypełnionych przez osoby poszkodowane przez sprawców przemocy (w przypadku gdy osoby te pozostają w związkach lub zamieszkują pod jednym dachem.) Działania sprawdzające zachowanie uczestników programu będą prowadzone jeden raz w roku (poza zgłoszeniami dobrowolnymi).

W celu doskonalenia i upowszechniania technologii oddziaływań wyżej wymienionych programów wykorzystywane są ankiety ewaluacyjne uzupełnione przez uczestników oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych, po zakończeniu programu. Z projektu programu „Życie bez przemocy” realizowanego przez PCPR Łomża wynika również, że efekty programu sprawdzane są poprzez:

- reakcję uczestników na udział w programie,
- ocenę zmian w zachowaniu uczestnika programu,
- obserwację prowadzących zajęcia.

Z materiałów ewaluacyjnych oraz informacji pracowników OPS wynika, że większość osób uczestniczących w programach zaprzestała przemocy.

Na realizację trzech cykli programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wydatkowano kwotę 15000 zł. ze środków pochodzących z budżetu państwa.

5. Realizacja „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2013 - 2018”

5.1. Rehabilitacja społeczna

Na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu łomżyńskiego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2014 roku przyznał algorytmem kwotę 843 052 zł.

Rada Powiatu Łomżyńskiemu uchwałą Nr XXXIII/187/2014 z dnia 26 marca 2014 roku, na zadania rehabilitacji społecznej, realizowanej przez PCPR w Łomży, przeznaczyła kwotę 225 192 zł., 29 grudnia 2014 roku Uchwałą Nr III/13/2014 Rady Powiatu Łomżyńskiego zwiększono tę kwotę do 232 034 zł.

Realizując zadania rehabilitacji społecznej wykorzystano kwotę 232 034 zł, co stanowi 100% przeznaczonych na ten cel środków Funduszu.

Ze środków Funduszu realizowane były niżej wymienione zadania na rzecz osób niepełnosprawnych:

Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych:

- dofinansowano kwotę 55259 zł 62 osobom niepełnosprawnym (dzieciom, młodzieży do 24 roku życia, dorosłym oraz ich opiekunom).

Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania:

- dofinansowano kwotę 8 800 zł 2 osobom niepełnosprawnym w tym na przystosowania 2 łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się:

- dofinansowano kwotę 1 999 zł 2 osobom niepełnosprawnym na zakup 2 komputerów.

Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

Udzielenie osobie niepełnosprawnej indywidualnej pomocy w formie dofinansowania zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych w znacznym stopniu przyczynia się do ograniczenia skutków niepełnosprawności i osiągnięcia przez nią życiowej samodzielności w sferze społecznej i zawodowej.

W 2014 roku ze środków PFRON dofinansowano 160 wnioski osób niepełnosprawnych na kwotę 165 977 zł, dotyczyły one zakupu:

a) środków pomocniczych:

- aparatów słuchowych i wkładek usznych;
- materaców i poduszek przeciw - odleżynowych;
- pieluchomajtek, cewników, worków do zbiórki dziennej i nocnej oraz inne.

b) przedmiotów ortopedycznych:

- wózków inwalidzkich;
- indywidualnych przedmiotów pionizujących;
- obuwia ortopedycznego;
- protez kończyn;
- pończoch kikutowych;
- balkoników;
- stabilizatora stawu kolanowego;
- aparatów do bezdechu.

oraz sprzętu rehabilitacyjnego :

- rowerka rehabilitacyjnego;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało pilotażowy program „Aktywny samorząd” na podstawie umowy podpisanej przez Powiat Łomżyński z Oddziałem Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Białymstoku. Program umożliwił

aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz inkluzji społecznej mieszkańców powiatu łomżyńskiego.

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Łącznie w 2014 roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży wpłynęło 46 wniosków o dofinansowanie, na łączną kwotę 294 938,34 zł.

Moduł I: Likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową.

W 2014 r. napłynęło 18 wniosków na łączną kwotę 221 048,34 zł, w tym:

- A1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu – 1 wniosek na kwotę 2 500 zł;
- B1 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 4 wnioski na kwotę 27 633,90 zł;
- C1 - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 5 wniosków na kwotę 82 570 zł;
- C2 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 3 wnioski na kwotę 8 790,30 zł;
- C3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości – 5 wniosków na kwotę 99 554,14 zł.

Z przekazanych przez PFRON środków udało się sfinansować 13 wniosków na łączną kwotę 117 661,29 zł., tj.:

- jeden wniosek A1 – (pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu) – na kwotę 2 125 zł;
- dwa wnioski B1 – (pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania) – na kwotę 11 429,01 zł;
- trzy wnioski C1 – (pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym) – na kwotę 25 918,28 zł.

- trzy wnioski C2 – (pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – na kwotę 5 320 zł.
- cztery wnioski C3 – (pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne) - na kwotę 72 869 zł.

Moduł II: Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

W 2014 roku napłynęło 28 wniosków na łączną kwotę 73 890 zł.

Z przekazanych przez PFRON środków sfinansowaliśmy wszystkie 28 wniosków na łączną kwotę 67 390 zł.

Zgłaszającym się osobom niepełnosprawnym i członkom ich rodzin, udzielano informacji w sprawach dotyczących możliwości uzyskania dofinansowania ze środków PFRON w ramach realizowanych zadań ustawowych przez powiat oraz programów celowych. Wydawano wnioski dotyczące ustalenia stopnia niepełnosprawności oraz pomagano w ich wypełnianiu. Szczegółowe informacje o formach i kryteriach dofinansowań oraz materiały pomocnicze (wzory druków wniosków) zamieszczaliśmy na naszej stronie internetowej.

5.2. Dofinansowanie tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Wiele osób niepełnosprawnych, ze względu na rodzaj schorzenia nie jest w stanie pracować zarobkowo, niejednokrotnie osoby te mają kłopoty z opanowaniem codziennych czynności. Dla tych osób przeznaczone są warsztaty terapii zajęciowej, placówki, w których osoby niepełnosprawne mogą korzystać z szeroko rozumianej rehabilitacji, zmierzającej do poprawy ich rozwoju ogólnego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznej oraz przystosowania do funkcjonowania społecznego.

Na terenie powiatu łomżyńskiego działa jeden Warsztat Terapii Zajęciowej w Marianowie.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Marianowie powstał 01 grudnia 1999 roku, a rozpoczął swoją działalność 3 lutego 2000 r. Warsztat funkcjonuje na podstawie umowy w sprawie

prowadzenia i finansowania kosztów działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej zawartej pomiędzy Powiatem Łomżyńskim a Stowarzyszeniem „Rodzice Dzieciom” Troski Specjalnej w Marianowie. Warsztat Terapii Zajęciowej w Marianowie jest placówką typu dziennego przeznaczoną dla 35 niepełnosprawnych intelektualnie uczestników. Z ogólnej liczby 35 uczestników, 13 to mieszkańcy Miasta Łomża, 1 to mieszkaniec Powiatu Kolneńskiego, zaś pozostali to mieszkańcy naszego powiatu. Powiaty te partycypują w kosztach utrzymania swoich mieszkańców. Warsztat mieści się w budynku byłego internatu Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie.

FINANSE WARSZTATU

Podstawą finansowania działalności WTZ w Marianowie są środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznane na działalność warsztatu w 2013 roku w wysokości **517 860,00 zł.** na podstawie Uchwały Rady Powiatu Łomżyńskiego Nr XXXIII/187/2014 z dnia 26 marca 2014 oraz środki Powiatu Łomżyńskiego przyznane na podstawie umowy zawartej w dniu 27 marca 2014 r. w sprawie przekazania i rozliczenia dotacji celowej na dofinansowanie kosztów działania wtz w części nieobjętej dofinansowaniem PFRON w wysokości: **57 540 zł.**

WTZ w Marianowie otrzymał środki finansowe na rok 2014 w łącznej wysokości **575 400 zł.**

<i>Nazwa WTZ</i>	<i>Dofin. PFRON 90%</i>	<i>Dofin. Starostwo Powiatowe w Łomży</i>	<i>Dofin. Miasto Łomża</i>	<i>Dofin. Starostwo Powiatowe w Kolnie</i>	<i>100 % kosztów działalności 2014 roku</i>
WTZ w Marianowie 35 uczestników	517 860 zł	33 525,00 zł	22 371,00 zł	1 644,00 zł	575 400 zł

KADRA WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ W MARIANOWIE

Liczba osób zatrudnionych - **13** osób na umowę o pracę

Liczba etatów – **11,5**

Rodzaj i kierunek wykształcenia kadry WTZ:

Rodzaj wykształcenia	Liczba osób	Stanowisko	Wykształcenie i dodatkowe kwalifikacje
Wyższe magisterskie	6	Psycholog	- mgr psychologii pracy - studium doradztwa zawodowego
		Gł. Księgowa	mgr finanse i rachunkowość przedsiębiorstw
		Instruktor - terapeuta pracownia ceramiczna	mgr pedagogiki terapeutycznej
		Instruktor - terapeuta pracownia przyrodnicza	- mgr pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej - terapeuta zajęciowy
		Instruktor - terapeuta pracownia muzykoterapeutyczna	- mgr filologii polskiej - studia podyplomowe z oligofrenopedagogiki
		Pracownik gospodarczy	mgr rolnictwa
Licencjat	3	Dyrektor	- lic. pedagogiki niepełnosprawnych intelektualnie - kurs z zakresu wsparcia dla WTZ i zatrudniania osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy
		Instruktor - terapeuta pracownia malarstwa i rękodzieła	lic. oligofrenopedagogiki
		Instruktor - terapeuta pracownia multimedialna i technik graficznych	- lic. pedagogiki niepełnosprawnych intelektualnie z pedagogiką wczesnoszkolną - terapeuta zajęciowy
Średnie zawodowe	3	Instruktor - terapeuta pracownia edukacji technicznej	terapeuta zajęciowy
		Instruktor - terapeuta pracownia przystosowania do życia codziennego	opiekun w domu pomocy społecznej
		Rehabilitant	technik fizjoterapii
Podstawowe	1	Kierowca	prawo jazdy kategorii B, C, D

UCZESTNICY WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ W MARIANOWIE

W okresie sprawozdawczym na zajęcia w placówce uczęszczało 39 osób niepełnosprawnych.

Wszyscy uczestnicy posiadali ważne orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz wskazanie do terapii zajęciowej.

Liczba uczestników warsztatu: 35 osób - stan na 31.12.2014 r.

Podział uczestników ze względu na płeć:

Liczba kobiet – 18

Liczba mężczyzn - 17

Przedział wiekowy	Ilość osób
21-22	3
23-25	4
26-30	5
31-40	18
41-51	5

Stopień niepełnosprawności (liczba osób)

Stopień niepełnosprawności	Liczba osób
Znaczny	25
Umiarkowany	10

Rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ według schorzenia wiodącego (liczba osób)

Rodzaj niepełnosprawności wiodącej	Symbol niepełnosprawności	Ilość osób	W tym osoby z niepełnosprawnością sprzężoną
Upośledzenie umysłowe	01-U	15	5
Choroby psychiczne	02-P	15	6
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	03-L	-	-
Choroby narządu wzroku	04-O	-	-
Upośledzenie narządu ruchu	05-R	-	-
Epilepsja	06-E	1	1
Choroby układu oddechowego i krążenia	07-S	-	-
Choroby układu pokarmowego	08-T	-	-
Choroby układu moczowo-płciowego	09-M	-	-
Choroby neurologiczne	10-N	4	3
Inne	11-1	-	-
RAZEM		35	15

REALIZACJA ZADAŃ REHABILITACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

WTZ jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.45 do 16.00

Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się zgodnie z

programami poszczególnych pracowni oraz zgodnie z Indywidualnymi Programami w grupach 5 osobowych w 7 pracowniach terapeutycznych oraz w pracowni rehabilitacji ruchowej

- Pracownia przystosowania do życia codziennego
- Pracownia malarstwa i rękodzieła
- Pracownia ceramiczna
- Pracownia muzyki i teatru
- Pracownia edukacji technicznej
- Pracownia multimedialna i technik graficznych
- Pracownia przyrodnicza

Każdy z uczestników realizuje indywidualny program rehabilitacji i terapii, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów, wywiadu z rodziną, obserwacji, działań i zachowań w Warsztacie oraz szczegółowej oceny. **Program jest realizowany** w pracowni wiodącej i innych pracowniach według indywidualnych potrzeb. Prowadzone jest także **wsparcie psychoterapeutyczne** oraz rehabilitacja lecznicza w zakresie **fizjoterapii**. W programie terapeutycznym warsztatu przewidziane jest także prowadzenie zajęć poza godzinami pracy i siedzibą Warsztatu. Realizowane w WTZ **indywidualne programy rehabilitacji i terapii** są autorskimi programami tej placówki. Zostały one podzielone na działy: formy i metody rehabilitacji, zakres i planowane efekty rehabilitacji, formy współpracy z rodziną oraz osoby odpowiedzialne za realizację programu. Programy są co roku oceniane, modyfikowane i doskonalone. Rada Programowa Warsztatu dokonuje oceny postępów w rehabilitacji każdego uczestnika co pół roku i co trzy lata oceny kompleksowej. W WTZ uczestnicy odbywają trening ekonomiczny w formie gotówkowej. Głównie przeznaczenie środków finansowych z treningu ekonomicznego przez uczestników Warsztatu to realizacja ich potrzeb socjalnych.

Wyniki oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji

Rada Programowa Warsztatów dokonuje **oceny postępów w rehabilitacji** każdego uczestnika co pół roku a co trzy lata następuje ocena kompleksowa. Ocena postępów uczestnika przeprowadzana jest według dynamiki postępów uczestników w Warsztatach Terapii Zajęciowej.

6. Podsumowanie realizacji projektu „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” realizowanego ze środków EFS w latach 2008 - 2015

Powiat łomżyński to obszar wiejski, mało uprzemysłowiony, gdzie jest niewiele możliwości podjęcia pracy przez osoby bezrobotne. Bezrobocie to wielka bieda. Godzi ona zwłaszcza w rodzinę. Godzi w godność człowieka. Powoduje frustrację, szczególnie u młodych. Walka z ubóstwem nie może być prowadzona bez udziału samych zainteresowanych. Pomoc im niesiona winna się opierać na zasadzie pomocniczości, a więc powinna to być pomoc dla samopomocy, tak by nie wyręczać, by nie odbierać inicjatywy, samodzielności, nie utrzymywać bezradności i bierności, lecz aktywizować i wspomagać. Dlatego też w 2008 roku korzystając z możliwości jaką dały nam projekty systemowe zaczęliśmy realizować projekt „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Łącznie na przestrzeni lat 2008 – 2015 objęliśmy wsparciem 1151 osób.

Dużo wysiłku włożyliśmy we wspieranie i dodawanie pewności siebie uczestnikom, którzy przychodzili do nas z wieloma problemami związanymi z sytuacją rodzinną, zawodową, różnymi obciążeniami.

Projekt był dla nas wielkim wyzwaniem, gdyż nie mieliśmy wcześniej praktyki w pozyskiwaniu funduszy EFS. Dziś, po niemal ośmiu latach, widzimy, że nasze wysiłki mają sens. Prowadząc ewaluację z osobami, które zakończyły już udział w projekcie, mamy powody do zadowolenia. Spora grupa znalazła zatrudnienie, niektórzy założyli działalność gospodarczą.

CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA UCZESTNIKÓW PROJEKTU

Grupę docelową projektu systemowego *„Razem ku samodzielności - integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”* realizowanego przez PCPR w Łomży stanowiły osoby, które łącznie spełniły 3 warunki i były one:

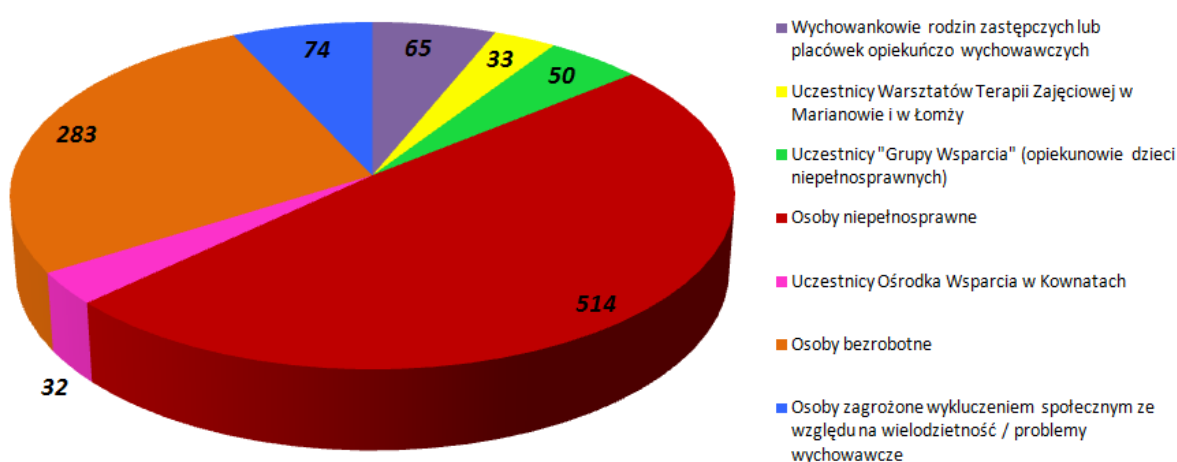
- mieszkańcami powiatu łomżyńskiego,
- w wieku aktywności zawodowej,
- korzystały ze środków pomocy społecznej.

W latach 2008 - 2015 zostało pozyskane ok 6 milionów zł. Dzięki temu z udziału w projekcie skorzystało 1151 uczestników projektu, którzy zostali zakwalifikowani do następujących kategorii:

Rysunek 1: Struktura uczestników wg kategorii

Uczestnicy projektu "Razem ku samodzielności..." z podziałem na kategorie wg których zostali zakwalifikowani do projektu w latach 2008 - 2015

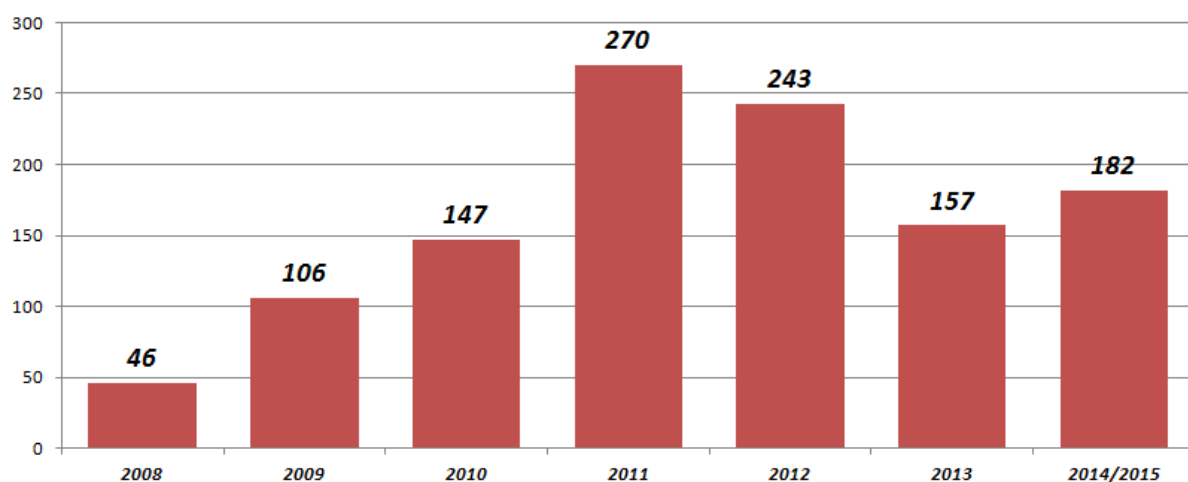
Na strukturę beneficjentów projektu w znaczący sposób wpłynął wprowadzony w 2011 roku wskaźnik uczestnictwa osób niepełnosprawnych, który ogółem wyniósł ponad 49 %¹. Bardzo nam zależało aby ze wsparcia w ramach naszego projektu mogli skorzystać podopieczni PCPR w tym właśnie os. niepełnosprawne oraz ich rodziny, wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodziny zastępcze co jak widać z powyższego wykresu nam się udało i z czego jesteśmy bardzo zadowoleni.

Realizację projektu rozpoczynaliśmy dość nieśmiało bo zaledwie od 46 uczestników. Następne

¹ Zgodnie z wytycznymi zawartymi w dokumencie *Nabór projektów systemowych na rok 2012 dla Poddziałania 7.1.1. i 7.1.2.*, w którym czytamy: *Projekt skierowany jest dla osób niepełnosprawnych w proporcji co najmniej takiej samej jak proporcja osób niepełnosprawnych będących klientami danego PCPR w stosunku do ogólnej liczby wszystkich klientów danego PCPR wg stanu na dzień 30.11.2011r. (proporcja osób niepełnosprawnych*

lata przyniosły duży wzrost liczby uczestników (szczegółowy przepływ beneficjentów przez projekt obrazuje poniższy wykres).

Liczba osób objętych kontraktem socjalnym w ramach realizowanego projektu w latach 2008 - 2015

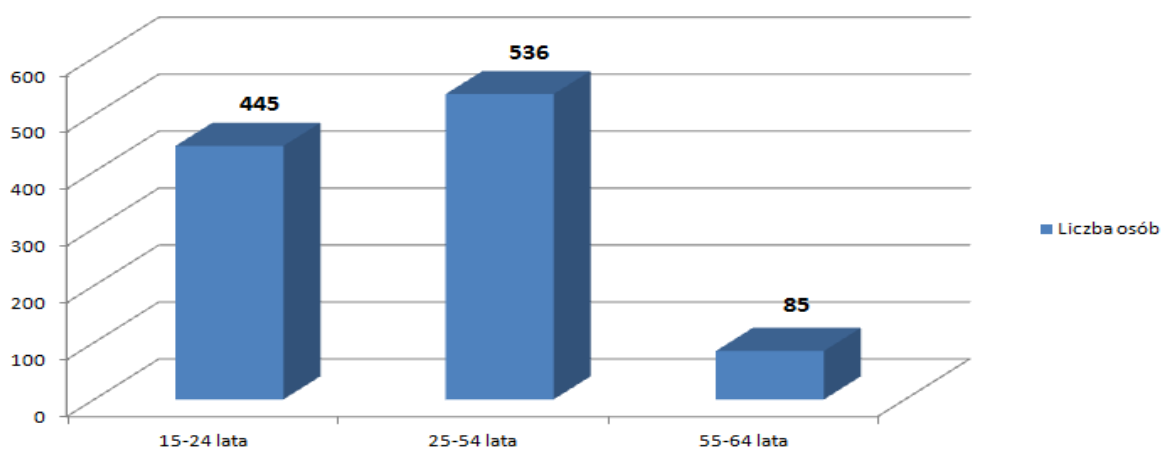

Płeć i wiek uczestników

Wśród osób uczestniczących w projekcie znalazło się 581 kobiet, które stanowiły i 570 mężczyzn (podczas rekrutacji zachowywaliśmy niezmiennie horyzontalną zasadę dotyczącą równości szans kobiet i mężczyzn).

Rysunek 2: Struktura BO wg wieku

Osoby, które rozpoczęły udział w projekcie wg grup wiekowych

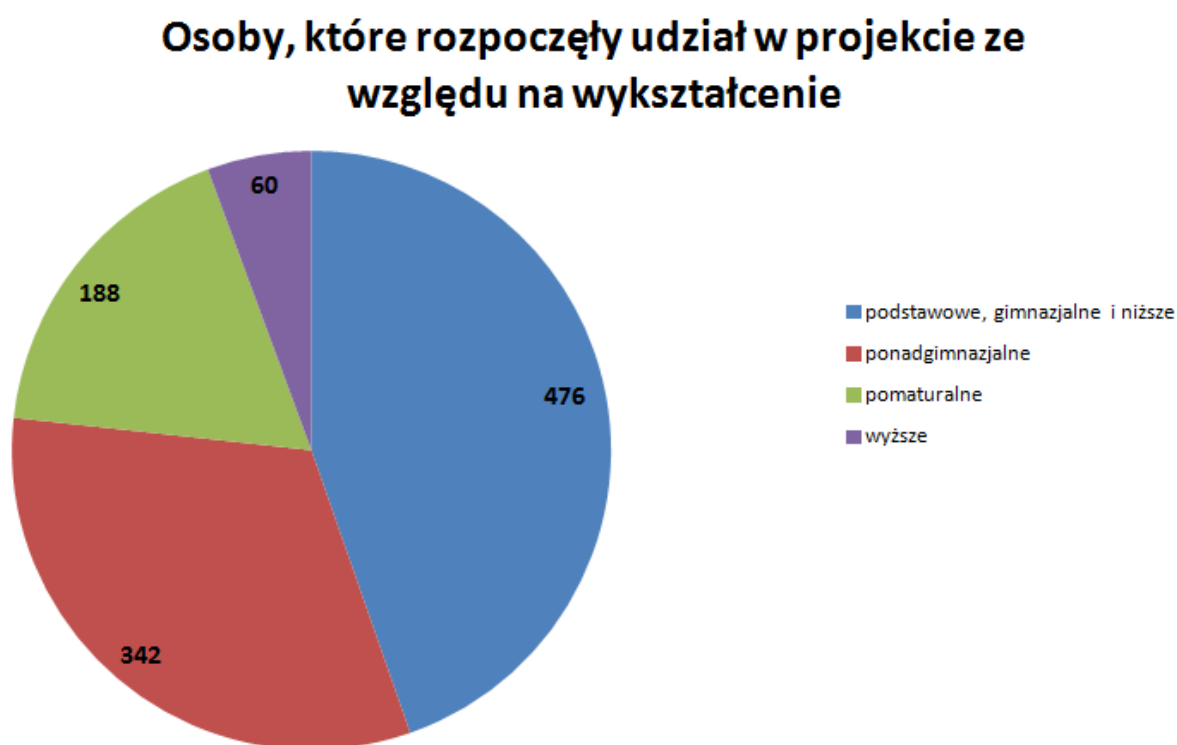

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych PEFS

Spośród wszystkich BO najczęściej znajdowało się w przedziale wiekowym 25-54 lata, stanowili oni bowiem 51% . Udział ludzi młodych (15-24 lata) w projekcie – grupy szczególnie zagrożonej wykluczeniem społecznym ze względu na jego dziedziczenie – był również znaczny. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku powyżej 55 roku życia.

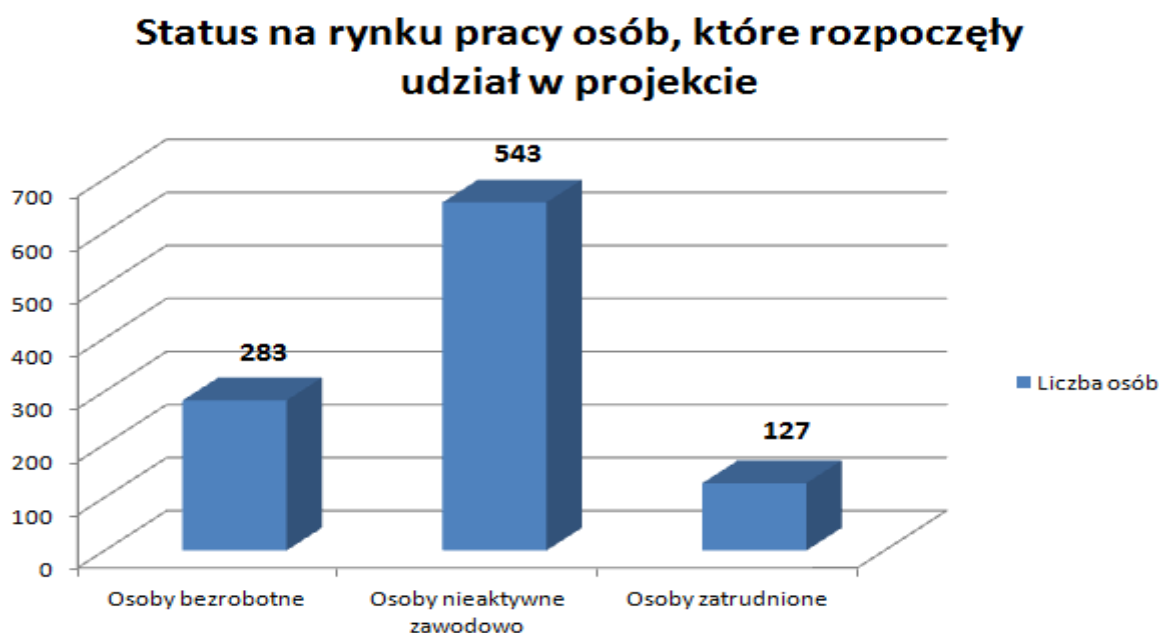
Poziom wykształcenia i status na rynku pracy

Rysunek 3: Poziom wykształcenia wg kategorii BO

Poziom wykształcania BO ma niewątpliwie wpływ na status na rynku pracy, który zilustrowano na poniższym wykresie.

Rysunek 4: Status na rynku pracy BO

Spośród wszystkich uczestników projektu najliczniejszą grupę stanowiły osoby nieaktywne zawodowo uczące się. Na kolejnym miejscu pod względem ilości znajdowały się osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP najmniej liczną grupą są osoby zatrudnione. Spośród nich najwięcej znalazło zatrudnienie w gospodarstwach rolnych.

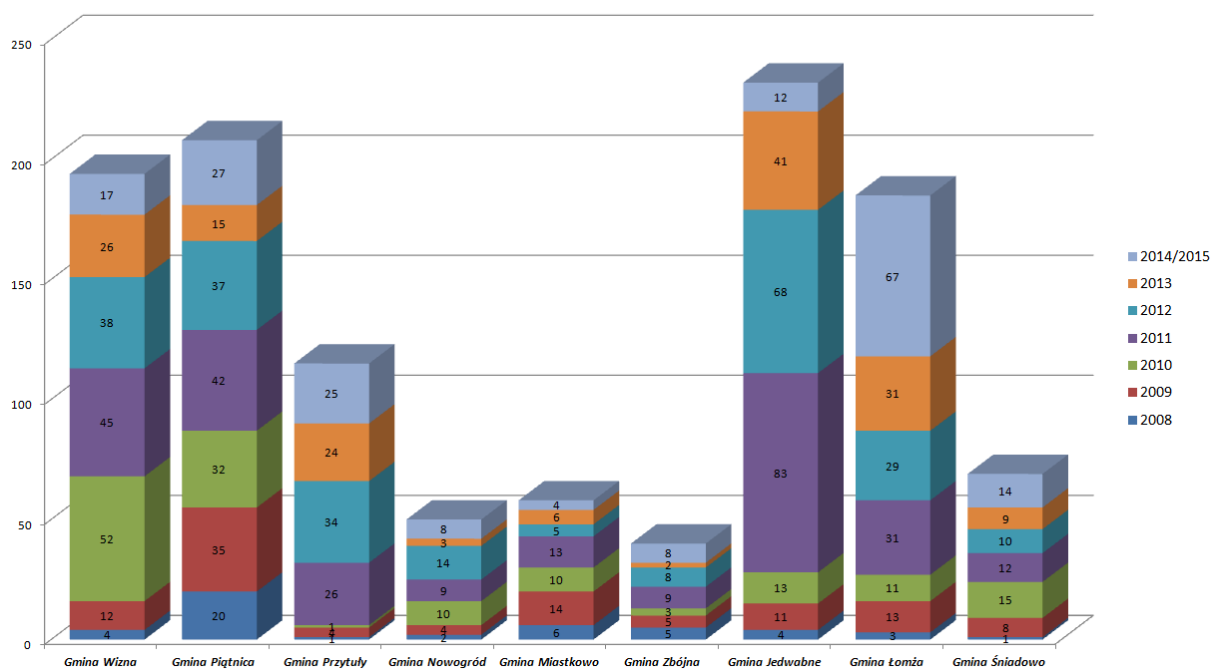
Miejsce zamieszkania

Analizując strukturę uczestników wg miejsca zamieszkania należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy gminy Jedwabne – 232 osoby. Wyróżniającą się pod względem liczby uczestników jest też gmina Piątnica z której w projekcie uczestniczyło 208 osób. Na kolejnych miejscach znajdują się odpowiednio pod względem liczby mieszkańcy gminy Wizna – 193 osoby, Łomża – 185 osób, Przytuły – 115 osób i Śniadowo – 69 osób. Znikomą liczbę stanowią mieszkańcy gminy Miastkowo – 58 osób, Nowogród – 50 osób, i Zbójna zaledwie 40 osób spośród wszystkich BO. Strukturę i przepływ uczestników w poszczególnych latach wg miejsca zamieszkania ilustruje poniższy wykres.

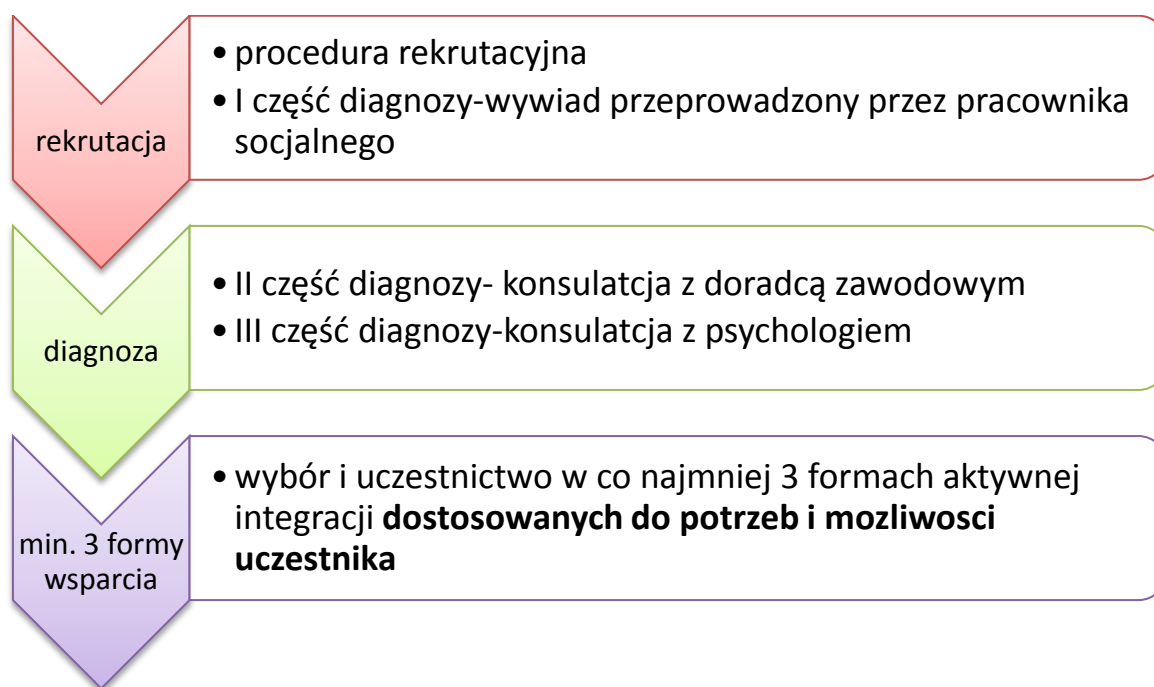
Rysunek 5: Miejsce zamieszkania BO wg gmin

Liczba osób objętych kontraktem socjalnym w latach 2008 - 2015 wg miejsca zamieszkania

Jak wyglądało uczestnictwo w projekcie w praktyce?

Przygotowanie i realizacja tak zaplanowanego uczestnictwa miało na celu zapewnienie optymalnego dostosowania wsparcia do potrzeb i możliwości uczestnika w projekcie.

Z jakich instrumentów aktywnej integracji korzystali najczęściej nasi podopieczni

AKTYWIZACJA ZAWODOWA

konsultacje indywidualne oraz grupowe z doradcą zawodowym

Podczas trwania siedmiu edycji projektu każdy uczestnik, w ramach diagnozy społeczno-zawodowej, był zobligowany do odbycia konsultacji z pracownikiem socjalnym, psychologiem oraz doradcą zawodowym w celu określenia swoich motywacji, potrzeb społecznych, predyspozycji zawodowych i opracowania ścieżki, która umożliwiłaby mu aktywizację społeczną i zawodową. Indywidualne podejście do każdego uczestnika wymuszało uwzględnianie w procesie aktywizacyjnym jego specyficznych potrzeb, predyspozycji, możliwości i zainteresowań społecznych i zawodowych. Przy planowaniu adekwatnego i kompleksowego wsparcia braliśmy pod uwagę szereg czynników.

W przypadku osób niepełnosprawnych czyli grupy szczególnie zagrożonej marginalizacją

uwzględnialiśmy dodatkowe czynniki wpływające na ich sytuację na rynku pracy. Wśród najczęściej artykułowanych i zauważalnych barier wynikających z niepełnosprawności można wymienić: utrwalone postawy społeczne o charakterze dyskryminacyjnym, szczególnie ze strony pracodawców; bariery architektoniczne; subiektywne bariery psychologiczne samych uczestników obniżające motywację do osiągnięć i utrudniające dostosowanie się do zmiennych warunków rynku pracy. Niejednokrotnie u osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia były identyfikowane bariery uniemożliwiające podjęcie zatrudnienia i proponowane działania aktywizacyjne musiały uwzględniać ten fakt.

U osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej obserwowaliśmy często wyuczoną i dziedziczną bezradność w poruszaniu się na rynku pracy, z tego też względu zorganizowaliśmy cykl szkoleń grupowych, podczas których nasi beneficjenci mieli za zadanie nabyć umiejętności miękkie niezbędne na zmieniającym się rynku pracy i efektywnym funkcjonowaniu na nim.

589 uczestników projektu wzięło udział w grupowych szkoleniach pt. „Już wiem jak znaleźć pracę - kompetencje społeczne niezbędne na rynku pracy”. Podczas zajęć poruszana była problematyka dotycząca: pisania dokumentów aplikacyjnych, zachowania podczas rozmowy kwalifikacyjnej, sposobów wyszukiwania wolnych miejsc pracy, prawa pracy, elastycznych form zatrudnienia, zatrudniania osób niepełnosprawnych, pozyskiwania informacji niezbędnych do otwarcia/prowadzenia własnej działalności gospodarczej, analizy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

AKTYWIZACJA EDUKACYJNA

kursy i szkolenia zawodowe

Podczas siedmiu edycji realizacji projektu zrealizowaliśmy 56 kursów / szkoleń, których nazwy i liczba uczestników biorąca w nich udział, zostały zgrupowane w poniższe zestawienie :

Kursy Zawodowe 2008 - 2015

1. kurs prawa jazdy kat. B – 239 osób,
2. kurs prawa jazdy kat. B dla osoby niepełnosprawnej ruchowo – 7 osób,
3. kurs prawa jazdy kat. C, C+E – 70 osób,
4. kurs prawa jazdy kat. B+E – 3 osoby,

5. kurs prawa jazdy kat. C – 10 osób,
6. kurs prawa jazdy kat. C+E – 12 osób,
7. kurs prawa jazdy kat. D – 2 osoby,
8. kurs prawa jazdy kat. T – 5 osób,
9. kwalifikacja wstępna przyśpieszona – przewóz rzeczy – 7 osób,
10. kwalifikacja wstępna przyśpieszona – przewóz osób – 1 osoba,
11. przewóz towarów niebezpiecznych - ADR (podstawowy + cysterny) – 3 osoby,
12. szkolenie przygotowujące do egzaminu na certyfikat kompetencji zawodowych w drogowym transporcie rzeczy i/lub osób – 1 osoba,
13. kurs operatora wózka jezdniowego – 98 osób,
14. kurs operatora koparko-ładowarki kl. III – 67 osób,
15. kurs operatora koparki jednonaczyniowej – 3 osoby,
16. kurs operatora ładowarki jednonaczyniowej do 2,5 m³ – 1 osoba,
17. kurs obsługi kasy fiskalnej – 118 osób,
18. kurs sprzedawcy z fakturowaniem – 35 osób,
19. kurs opiekuna osób zależnych – 28 osób,
20. kurs kosmetyczny – 37 osób,
21. kurs kelner – barman – 16 osób,
22. kurs programowania AUTOCAD, AUTOCAD II – 5 osób,
23. kurs spawania metodą MAG 135-1 – 50 osób,
24. kurs spawania metodą MAG 135-2 – 2 osoby,
25. kurs spawania metodą TIG 141-1 – 31 osób,
26. kurs spawania metodą TIG 141-2 – 1 osoba,
27. kurs spawania metodą MMA 111 – 7 osób,
28. kurs masażu klasycznego – 4 osoby,
29. kurs pilarza – drwala – 3 osoby,
30. kurs inseminacji bydła – 1 osoba,
31. kurs pielęgnacji terenów zielonych – 5 osób,
32. florystyka bukieciarstwo – 12 osób,
33. kurs asystentka – sekretarka – 2 osoby,
34. profesjonalny catering i dekoracja stołu – 1 osoba,

35. księgowość małych i średnich firm – 28 osób,
36. kadry i płace – 25 osób,
37. grafika komputerowa i projektowanie stron www – 9 osób,
38. szkolenie okresowe dla służb BHP i osób wykonujących zadania tych służb – 1 osoba,
39. kurs podstawy obsługi komputera z telepracą – 8 osób,
40. kurs podstawy obsługi komputera z pakietem biurowym Office – 28 osób,
41. obsługa komputera - poziom średniozaawansowany – 4 osoby,
42. kurs na kierownika ds. bezpieczeństwa imprez masowych – 1 osoba,
43. kurs na członka służby informacyjnej i porządkowej – 1 osoba,
44. kurs stylizacji paznokci – 3 osoby,
45. kurs gastronomiczny – 46 osób,
46. kurs gospodarowania odpadami – 1 osoba,
47. kurs teambuilding – 2 osoby,
48. kurs przeróbek i poprawek krawieckich – 1 osoba,
49. kurs dogoterapii – 1 osoba,
50. kurs fryzjerski – 15 osób,
51. kurs instruktorski rekreacji ruchowej o specjalności jazdy konnej – 1 osoba,
52. podstawy obsługi komputera i internetu dla osoby niewidomej – 1 osoba,
53. kurs pracownika administracyjnego – 3 osoby,
54. specjalistyczny kurs grafiki komputerowej połączony z rehabilitacją ruchową – 2 osoby,
55. specjalistyczny kurs prawa jazdy kat. B, połączony z rehabilitacją ruchową – 2 osoby,
56. kurs HACCAP – 2 osoby.

W naszym zespole projektowym zdawaliśmy sobie sprawę z tego jak bardzo zróżnicowane są potrzeby jak i możliwości naszych uczestników dlatego zawsze podejmowaliśmy trud przygotowania procedur przetargowych nawet dla 1 osoby .

Wykonawcy wszystkich kursów zostali wyłonieni na drodze przetargów nieograniczonych których ogłosiliśmy w sumie 30, zgodnie z procedurą zamówień publicznych. Za każdym razem staraliśmy się aby organizacja szkoleń (termin, miejsce, intensywność zajęć, tryb prowadzenia zajęć etc.) była dostosowana do potrzeb uczestników, które były artykułowane podczas spotkań organizowanych przed ogłoszeniem przetargu.

Wybór podwykonawców jest najtrudniejszym momentem podczas realizacji projektu, bowiem ich wybór wpływa na jakość całej interwencji

Niemal wszystkie kursy miały charakter stricte zawodowy. W związku z faktem, iż wielu z naszych podopiecznych miało utrudniony dostęp w dotarciu na rynek pracy dla 239 osób sfinansowaliśmy prawo jazdy kat B - jednakże osoby te były zobligowane do podniesienia / nabycia zawodowych umiejętności poprzez realizację kursu dodatkowego, co zwiększy niewątpliwie ich szanse na zdobycie zatrudnienia. Finansowanie kursów komputerowych (poziom podstawowy i średniozaawansowany) było uzasadnione z uwagi, iż brak kompetencji w zakresie sprawnego posługiwania się komputerem w obecnej dobie skutkuje nie tylko **wykluczeniem cyfrowym**, ale w konsekwencji również wykluczeniem społecznym jak i zawodowym.

Uczestnicy mieli szanse uczestniczyć w kilku kursach; w zależności od ich potrzeb, możliwości oraz zasobów czasowych jakimi dysponowali, zasobów finansowych, które wynikały z zawarcia kontraktu socjalnego przez danego uczestnika oraz posiadaną motywacją Z możliwości podniesienia kwalifikacji skorzystało łącznie 679 osób.

Z uwagi na fakt, iż w ramach projektu uczestnicy wybierali kursy dostosowane do ich indywidualnych potrzeb i predyspozycji, ocena poszczególnych szkoleń wypadła pozytywnie. Sądzymy również, że nie bez znaczenia był fakt, że uczestnicy szkoleń otrzymywali **zwrot poniesionych kosztów na dojazd na miejsce szkoleń**.

NOWY INSTRUMENT AKTYWNEJ INTEGRACJI:

skierowanie i sfinansowanie staży zawodowych

W latach 2013 – 2015 12 nieaktywnych zawodowo w tym osoby niepełnosprawne uczestników projektu (w wieku 15-30 lat) zostało skierowanych do odbycia stażu zawodowego.

Kierując je do odbycia stażu chcieliśmy nie tylko poprawić sytuację materialną tych osób, poprzez zatrudnienie w ramach staży, ale także wyposażyć je w takie umiejętności, by mogły odnaleźć się na lokalnym rynku pracy po zakończeniu udziału w projekcie. Młodzi ludzie, do 30 roku życia, dla których niejednokrotnie była to w ogóle pierwsza praca, mogli zdobyć doświadczenie, na którym pracodawcom zwykle bardzo zależy; uczyli się kultury pracy, odpowiedzialności za wykonanie powierzonych zadań.

AKTYWIZACJA SPOŁECZNA

Grupa Wsparcia

Rodzina jest w życiu oparciem, czymś co chroni, co daje siłę. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w roku 2009 utworzyło w ramach projektu „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” realizowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Grupę Wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnością.

Grupa Wsparcia funkcjonowała 4 lata tj. do roku 2012, przez ten czas w jej spotkaniach uczestniczyło 50 opiekunów dzieci z niepełnosprawnością oraz 87 dzieci w różnym wieku.

Pojawienie się w rodzinie dziecka niepełnosprawnego prowadzi do poważnych zmian w obrębie postaw i funkcji, a w szczególności działań opiekuńczo – wychowawczych. Dla rodziców jest to często silny szok psychiczny, tym bardziej, że często nie są do takiej sytuacji przygotowani. Problemem staje się sposób, w jaki rodzicom zostaje przekazana informacja o stanie dziecka oraz negatywne emocje wywołane zderzeniem oczekiwań rodziców z rzeczywistością, jak również dociekanie przyczyn choroby i niebezpieczeństwo wzajemnego obwiniania się o pojawienie się schorzenia czy dysfunkcji. Utrwała się stan narastającego lęku o zdrowie i rozwój dziecka, poczucie bezradności wynikające z braku informacji, poczucie osamotnienia, wstydu i braku akceptacji społecznej. Ponadto wzrasta niepewność rodziców dotycząca właściwego rozumienia zachowania dziecka i adekwatnego reagowania. Akceptacja dziecka niepełnosprawnego wymaga wiedzy, profesjonalnego wsparcia, znacznego wysiłku i jest procesem długotrwałym.

Podstawą dobrego przystosowania społecznego jest akceptacja ze strony całego środowiska dziecka, a więc jego rodziców, rodzeństwa, rówieśników, sąsiadów i nauczycieli. Podstawowym zadaniem rodziców dzieci niepełnosprawnych jest organizowanie warunków sprzyjających rozwojowi samodzielności i niezależności. Otoczenie rodzinne osoby niepełnosprawnej musi mieć świadomość, że warunkiem optymalnej i skutecznej rehabilitacji jest zapewnienie realizacji potrzeb biologicznych, materialnych, psychicznych i społecznych tej osoby. Pełna akceptacja siebie samego z niepełnosprawnością jest pozytywnie stymulowana przez zaspokojenie potrzeby miłości, bezpieczeństwa i autonomii. Dzieci niepełnosprawne muszą czuć się kochane, potrzebne i niezagrożone. Dlatego też, niezależnie od rodzaju i

stopnia niepełnosprawności każde dziecko powinno zostać systematycznie włączane w życie rodzinne i społeczne. Radość z poczucia własnej mocy i świadomość wykorzystania swojego potencjału psychofizycznego oraz rozszerzania zakresu możliwości stanowią silną motywację do podejmowania nowych wyzwań i pokonywania trudności wynikających z niepełnosprawności.

Przed rodzicami dzieci niepełnosprawnych stoją więc trudne, złożone zadania, wymagające ciągłego edukowania się, systematycznej pracy z dzieckiem oraz partnerskiego współdziałania z nauczycielami, pedagogami, psychologami oraz ze specjalistami z zakresu leczenia i rehabilitacji. Przyjęcie takich standardów działania jest podstawą osiągnięcia sukcesu, jakim jest wychowanie dziecka usamodzielnionego, prawidłowo przystosowanego do życia z niepełnosprawnością, akceptującego siebie samego i otaczającą rzeczywistość, które jako dorosły potrafi żyć niezależnie i aktywnie w swoim otoczeniu.

Naszym podopiecznym z Grupy Wsparcia, w ramach naszego projektu, zaproponowaliśmy:

- stacjonarne spotkania w siedzibie Starostwa Powiatowego,
- pikniki integracyjne
- weekendowy wyjazd szkoleniowy
- spotkania wigilijne
- udział w szkoleniach zawodowych, konferencjach i seminariach

Poradnictwo specjalistyczne oraz psychoterapię indywidualną i grupową

Celem wszystkich naszych spotkań było budowanie w grupie integracji, poczucia bezpieczeństwa oraz rozwijanie wzajemnego zaufania, w związku z czym połączyliśmy wspólny odpoczynek i zabawę z zajęciami psychoedukacyjnymi.

Wiedza o uprawnieniach jest niematerialną formą wsparcia, która nie tylko bardzo pomaga, ale też uczy samodzielności w dbaniu o rozwiązywanie swoich problemów. Duża i wciąż rosnąca liczba zmieniających się często przepisów sprawia, iż coraz częściej potrzebujemy rzetelnej, aktualnej informacji i porady prawnej lub obywatelskiej, podanej w sposób prosty i przejrzysty, a przy tym całkowicie bezpłatnie.

W czasie realizacji projektu 905 uczestników projektu skorzystało z indywidualnego poradnictwa specjalistycznego, w tym z poradnictwa prawnego i z poradnictwa z psychoterapeutą

KOLONIE

Niezmiennym zainteresowaniem cieszyły się też organizowane przez nas dla dzieci uczestników projektu kolonie. Z letniego wypoczynku skorzystało ogółem 58 dzieci które miały szansę spędzić część wakacji w pięknych nadmorskich miejscowościach takich jak np. Rowy, Gdańsk czy Rzucewo nad Zatoką Pucką oraz w górach w urokliwym Poroninie.

DZIAŁANIA INTEGRACYJNE - PIKNIK

Podstawowym celem Pikniku jest integracja środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym niepełnosprawnych, dobra zabawa, promocja nowych metod pracy z osobami niepełnosprawnymi oraz prezentacja ich prac i osiągnięć. Ważnym elementem było także uwrażliwienie osób zamieszkujących Powiat łomżyński na potrzebę pomocy wszystkim ludziom potrzebującym wsparcia i opieki.

Pozostałe cele to: przywrócenie nadziei na życie w normalności wśród społeczeństwa, dawanie wsparcia, podnoszenie własnej wartości.

Poprzez organizację Pikniku Integracyjnego chcieliśmy zwrócić szczególną uwagę na potrzeby beneficjentów, do których skierowany był nasz projekt jest oferta. Wśród najważniejszych potrzeb wskazujących na konieczność realizacji w/w zadania wymienić należy:

- integrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- potrzebę rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- potrzebę bezpieczeństwa- w tym poczucie wspólnoty, jakie daje bycie razem osób
- podobnych problemach, potrzebę opieki i oparcia ze strony środowiska i rodziny;
- potrzebę przynależności, więzi z drugim człowiekiem i rozumianym przez bliskich i otoczenie społeczne;
- potrzebę szacunku i uznania- w tym zaufania do siebie, poczucie własnej wartości;
- potrzebę samorealizacji – posiadania celów, spełnienia swojego potencjału, potrzeby estetyczne i poznawcze.

Piknik dawał także szansę na nawiązanie kontaktów i wymianę doświadczeń.

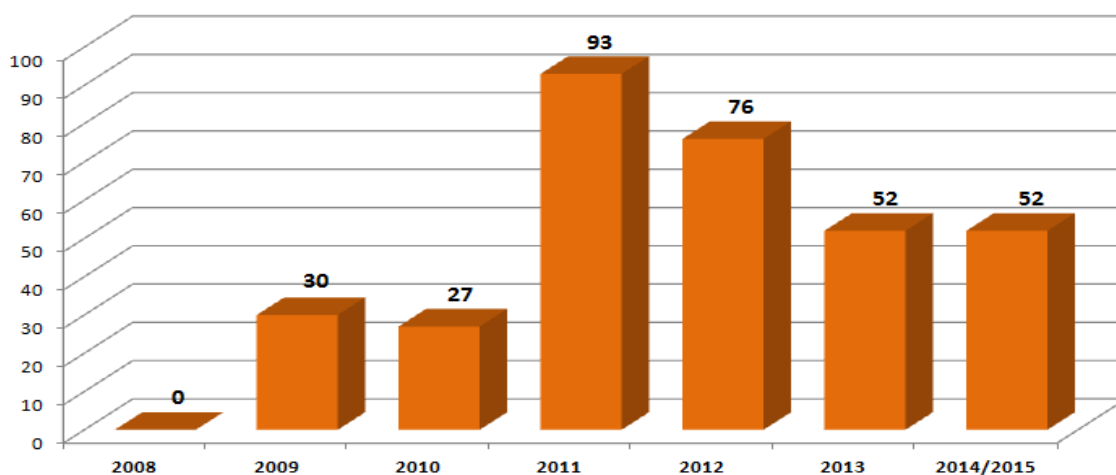
AKTYWIZACJA ZDROWOTNA

indywidualne zajęcia rehabilitacyjne

W ciągu siedmiu edycji projektu z indywidualnych zajęć rehabilitacyjnych skorzystało **330 osób niepełnosprawnych** oraz **87 opiekunów**. Zajęcia zostały zorganizowane w urokliwych miejscowościach, który położone są nad pięknym Bałtykiem.

Ośrodki zaproponowały uczestnikom wyjazdu wiele różnorodnych form rehabilitacji, dostosowanych do stopnia i rodzaju ich niepełnosprawności. Obok zajęć o charakterze rehabilitacyjnym, podczas turnusu był realizowany **program integracji społecznej**, który zapewniał poprawę kondycji psychicznej uczestnikom, a w konsekwencji również poprawę stanu zdrowia. Program wyjazdów rehabilitacyjnych dla naszych uczestników był tak konstruowany, by dzięki zastosowanym instrumentom mógł stać się istotnym elementem integracji społecznej.

Liczba niepełnosprawnych uczestników projektu, którzy skorzystali z indywidualnych zajęć rehabilitacyjnych w latach 2008 - 2015

skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób

56 uczestników projektu skorzystało z psychoterapii indywidualnej - procesu, w którym

uczestnik projektu pracuje z terapeutą nad problemem przez siebie wnoszonym. Tempo i kierunek owego procesu jest sprawą indywidualną, dostosowaną do potrzeb uczestnika i jego możliwości.

Z psychoterapii mógł skorzystać każdy, kto odczuwał taką potrzebę. Była ona stosowana m.in. w leczeniu zaburzeń psychicznych (depresja, fobie, zaburzenia odżywiania, etc) oraz w związku z problemami emocjonalnymi i społecznymi (konflikty w pracy i miejscu zamieszkania, niska samoocena, niepowodzenia, żaloba etc).

Realizacja wskazanych instrumentów aktywizacji zdrowotnej była zatem nieodzowna do skutecznego realizowania działań aktywizacyjnych z zakresu społeczno-zawodowego.

Działania informacyjno - edukacyjne podejmowane w ramach projektu „Razem ku samodzielności...” miały na celu budowanie postaw zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałające dyskryminacji wobec osób zagrożonych z jakiegokolwiek powodu wykluczeniem społecznym.

Głównym celem działań takich jak konferencje ,seminaria, publikacje biuletynów, których **wydaliśmy 15 (wszystkie numery dostępne są na naszej stronie internetowej www.pcpr.powiatlomzynski.pl)**, poradnika dla osób niepełnosprawnych, udzielanie poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Doradczo Konsultacyjnego oraz aktualizacja strony internetowej było zwiększenie świadomości społecznej odnośnie problemów społecznych, tj. aktywnej integracji społecznej i zawodowej, rodzicielstwa zastępczego, niepełnosprawności, przemocy w rodzinie itp. oraz działań jakie można podjąć, aby im przeciwdziałać jak również kształtowanie postaw aktywności społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz promocja nowoczesnych metod aktywizacji społeczno – zawodowej.

Z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Doradczo Konsultacyjnym skorzystało ponad 400 osób.

Celem projektu było nie tylko dostarczenie informacji udzielenie doradztwa na tematy związane z palącymi problemami społecznymi, ale również zainicjowanie dyskusji na wybrane tematy oraz zachęcanie każdego z odbiorców naszych działań do podejmowania kroków na rzecz przeciwdziałania ich skutkom w życiu codziennym, tj. w domu, w pracy, w szkole, w lokalnym środowisku.

W ramach realizacji projektu prowadziliśmy kampanię informacyjno - edukacyjną na terenie

całego powiatu. Swoją wiedzę i doświadczeniem wspierali nas eksperci, m.in. profesorowie wyższych uczelni,;

Mamy nadzieję że nasz Projekt przyczynił się do podniesienia świadomości społecznej w obszarze problemów, które poruszaliśmy oraz do budowania Kapitału społecznego rozumianego jako potencjał społecznego zaufania, współpracy, samoorganizacji i wzajemnej pomocy.

Realizacja projektu przez te wszystkie lata była niewątpliwie trudna, czasochłonna oraz wymagająca, ale przez to bardzo ciekawa. Nasze szkolenia organizowaliśmy z myślą o uczestnikach. Staraliśmy się na każdym kroku odpowiadać na ich potrzeby.

W trakcie realizacji projektu natknęliśmy się nie tylko na problemy związane z jego formalną realizacją; wyzwaniem okazała się złożona sytuacja poszczególnych uczestników. Oprócz prowadzenia działań projektowych, takich jak szkolenia, warsztaty, staże, trzeba było niejednokrotnie „prostować” codzienne życie poszczególnych beneficjentów.

Mamy poczucie że dzięki projektowi życie naszych podopiecznych zmieniło się często na lepsze. Nareszcie na ich twarzach było widać uśmiech i chęć do działania. Najcenniejsze jest to, że pomogliśmy wielu ludziom i sprawiliśmy, że chociaż części z nich żyje się lepiej.

Wszystko to było możliwe dzięki ogromnemu zaangażowaniu całego zespołu pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, wsparciu Instytucji Pośredniczącej tj. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego konkretnie dyrekcji i pracowników departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego, opiekunom naszego projektu, ekspertów i specjalistów wielu dziedzin, Instytutowi Szkoleń i Analiz Gospodarczych w Warszawie, kierownikom i pracownikom ośrodków pomocy społecznej oraz organizacjom pozarządowym.

Serdecznie dziękujemy za tę owocną współpracę. Dziękujemy starostom naszego powiatu, którzy zawsze wspierali nasze wysiłki w realizacji kolejnych edycji projektu; Panu Krzysztofowi Kozickiemu, Panu Lechowi Markowi Szablowskiemu oraz Pani Elżbiecie Parzych.

III. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2015 ROK

1. Promowanie rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskiwania osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
2. Zatrudnienie w PCPR w Łomży psychologa z doświadczeniem, którego obowiązkami będzie m. in.: badanie motywacji i predyspozycji do bycia rodziną zastępczą, uczestnictwo w posiedzeniach zespołu ds. oceny sytuacji opiekuńczo wychowawczej dzieci, prowadzenie warsztatów i terapii z rodzinami zastępczymi i dziećmi.
3. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej powiatu łomżyńskiego w zakresie świadczonych usług.
4. Utworzenie na terenie powiatu łomżyńskiego jednej rodziny zastępczej zawodowej.
5. Pozyskiwanie środków na wspieranie osób niepełnosprawnych w ramach programów PFRON oraz innych programów.
6. Współpraca z Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży w zakresie realizacji zadań z systemu pieczy zastępczej.
7. Pozyskiwanie środków na prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (prawnego i psychologicznego).
8. Opracowanie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.